The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St.,
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921-7121; 368-3239
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe,
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — D. Vallena,
648 South 23rd Ave., Bellwood, Ill.,
60104, U. S. A.
WEDNESDAY, JUNE 16, 1965.

LATVIJA AMERIKĀ

48. N-RS. TREŠDIENA, 1965. GADA 16. JŪNIJS. 15. GADS.

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedriba Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija un kantoris: 491 College St.,
Toronto 4, Ontario, Canada
Tālruņi: 368-3239 (redakcijai) un 921-7121 (kantorim)
Redaktora tālrunis vakaros — 531-4533
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Tālrunis 994-7917
Čikagas redakcijas vadītāja D. VALLENA
648 South 23rd Ave, Bellwood, Ill., 60104, U. S. A
tālrunis 544-4278

Nu dusiet vien, jūs varoņi

Tā sākās kāds korālis, kura skaņas pacēlās pret apmākušos flāmu novada debesi. Pelēkas granītakmenī kaltas kapličas priekšā stāvēja pulciņš latviešu dievlūdzēju, kas bija mērojuši tālus ceļus — gan no Anglijas, Holandes, Vācijas un vietējās Beļģijas, lai Vasarsvētku pirmā dienā, 6. jūnijā, būtu kopā ar tiem Mātes Latvijas dēliem, kas savu dzīvību zaudējuši kara ugunīs un gūsta smagajos ceļos. Kur vien vērās acs, pretim rēgojās gaŗa krustu rinda, kuŗai sekojot, skatiens tālu jāvērš uz apvāršņa malu. Lommela — nenozīmīgs beļģu ciems, pat grūti kartē sameklējams, apjozts sīkiem priežu mežiņiem, tīreli uh šo milzīgo kapsētu, kuŗā pēdējo mieru atraduši 49.000 kaŗavīru. Šai skaitā ap 80 latviešu zēnu. Ikviena apklusuša kaŗotāja kapu rotā vienkāršs akmens krusts ar iekaltu kritušā vārdu vai anonimo apzīmējumu „nezināms kaŗavīrs". Lielākai daļai latviešu krustu blakus vārdam nes arī piezīmi „Latvian". Bet staigājot starp gaŗajām krustu rindām, uzduŗamies kapiem, kuŗiem šī apzīmējuma trūkst un tikai latviskā vārda galotne norāda, ka šeit atdusas latviešu kaŗavīrs. Vanadzes no Anglijas bija paņēmušas līdzi ziedu klēpjus, un drīz pelēkajā viršājā, kas klāj kapu rindas, uzplauka pa neļķu ziedam. Nav tā, ka latviešu karotāji guldīti vienkopus, bet paiet stundas, līdz apzināti pārdesmit kapu kopu, un vajadzētu vēl trīsreiz tik daudz laika, lai meklētāji izsoļotu 16 hektāru plašo kapsētu, rindu pa rindai, un atrastu pēdējo kopiņu ar latvieša vārdu.

Svētceļojumu uz šiem kapiem savā laikā ierosināja Anglijas Daugavas Vanagi, un šim aicinājumam bija sekojuši 35 svētceļnieki. No Vācijas ceļā bija devušies 15, tikpat no beļģu novadiem, pāris no Holandes un citurienes. Dievkalpojumu zem klajas debess vadīja prāvests R. Mužiks no Anglijas, asistējot māc. J. Pīpem (Vācija) un katoļu garīdzniekam J. Dupatam no Beļģijas. Dievkalpojuma laikā nosauca mirušo vārdus, kas saskaņā ar pieejamo informāciju, guldīti Lommelas Brāļu kapos. Svētbrīdi pabeidzot, kapu rindām pāri cēlās „Dievs, svētī Latviju", tā pieminot visus kritušos, — gan apzinātos, gan tos, kas pēdējo mieru atraduši krievu zemes plašumos un kuŗu kapu kopas jau sen nolīdzinātas ar zemi, bet paši kaŗotāji padoti mūžības aizmirstībai. Laicīgā piemiņas brīdī klātesošos uzrunāja DV priekšnieks plkv. V. Janums. Uzrunā pulkvedis norādīja, ka lielākā daļa latviešu, kas guldīti Lommelas kapos, miruši Cēdelgemas gūstekņu nometnē. Daudzi no viņiem izstaigājuši smagas kaujas Krievijā, Latvijā un Vācijā, ienaidnieka uguns neskarti, bet viņus pieveicis smagais gūsta laiks un, varbūt, arī apziņa, ka grūtais kauju laiks nav devis latviešu kaŗavīra cīņas vienīgo pamatojumu — brīvu Latviju. Pulkvedis norādīja, ka dzīvi palikušajiem ar vislielāko mīlestību savā atmiņā jāieslēdz šīs apzinātās kapu kopas. Jo tās arī būs vienīgās, kas dos liecību par latviešu kaŗavīru upuŗiem. Ne tikai Pad. savienībā, bet arī Latvijā, kā uzsvēra plkv. Janums, katra bij. latviešu kaŗavīra atdusas vieta tiek iznīcināta uz visiem laikiem, jo komūnistu funkcionāri baidās, ka šīs kapu kopas var izvērsties par piemiņas vietām zaudētajai brīvībai. Boļševiku okupanti nevēlas, ka paliek liecības, kas vēstītu, ka latviešu tauta savu brīvību aizstāvējusi ieročiem rokās un nesot lielu asins upuri. Laicīgo piemiņas brīdi beidza ar Daugavas Vanagu dziesmu.

Tā kā uz piemiņas brīdi bez DV priekšnieka V. Januma bija ieradies arī Anglijas DVF priekšnieks Dr. L. Rumba, DV CV informācijas nozares referents K. Gulbis un vairāki Vācijas un Beļģijas DV nodaļu priekšnieki tad daļu laika ziedoja arī pārrunām par paliekošas piemiņas zīmes uzstādīšanu Lommelas kapos. Šīs idejas īstenošana jau pavirzījusies uz priekšu tik tālu, ka var rēķināties ar zīmes uzstādīšanu jau šai rudenī. Nākotnes uzdevums būtu izstrādāt zīmes metu un stāties sakaros ar kapu pārvaldi attiecīgās vietas norādīšanai.

Jāpiezīmē, ka no vācu puses ir darīts ļoti daudz, lai apzinātu un savāktu vienkopus kritušo kaŗavīru kapus. Šim nolūkam radīta speciāla organizācija, kas saucas Volksbund Deutsche Kriesgraeberfuersorge ar sēdekli Kaselē (Kassel, Werner-Hilpert-Strasse 2). Bez cita, šī organizācija sniedz arī ziņas piederīgajiem par kapu stāvokli un apglabāšanas vietām. Protams, teiktais neattiecas uz Pad. savienību. Par spīti organizācijas vairākkārtējiem lūgumiem, Pad. savienība strikti noraidījusi jebkādu kapu apzināšanas akciju. Dzelzs aizkara šajā pusē organizācija veikusi ļoti aktīvu darbu, uzturot un pārzinot kaŗavīru atdusas vietas 54 valstīs.

Bija jau vēla pēcpusdiena, kad latviešu svētceļnieki aiz muguras atstāja Lommelas kapsētas vārtus. Sekojot Beļģijas DV un Lommelas tuvumā dzīvojošo latviešu ogļraču aicinājumam, viesi un mājinieki vēl pāris stundu sabija kopā, gan atceroties bijušās cīņu gaitas, skandinot kaŗavīru dziesmas, gan veciem paziņām pa ilgiem laikiem vienam otru satiekot.

„Neviena nav, kas puķes sprauž, kas kapu smiltis mīļi glauž..." saka tālāk korālis. Un, ceļiniek, ja tavas gaitas ved gaŗām Lommelei vai kādai citai kapsētai, tad iegriezies, apstājies un paskaties, vai uz gaŗām krustu rindām nav lasāms arī latviešu kaŗavīra vārds. Arī tā būs Mātes Latvijas pieminēšana.

pas.

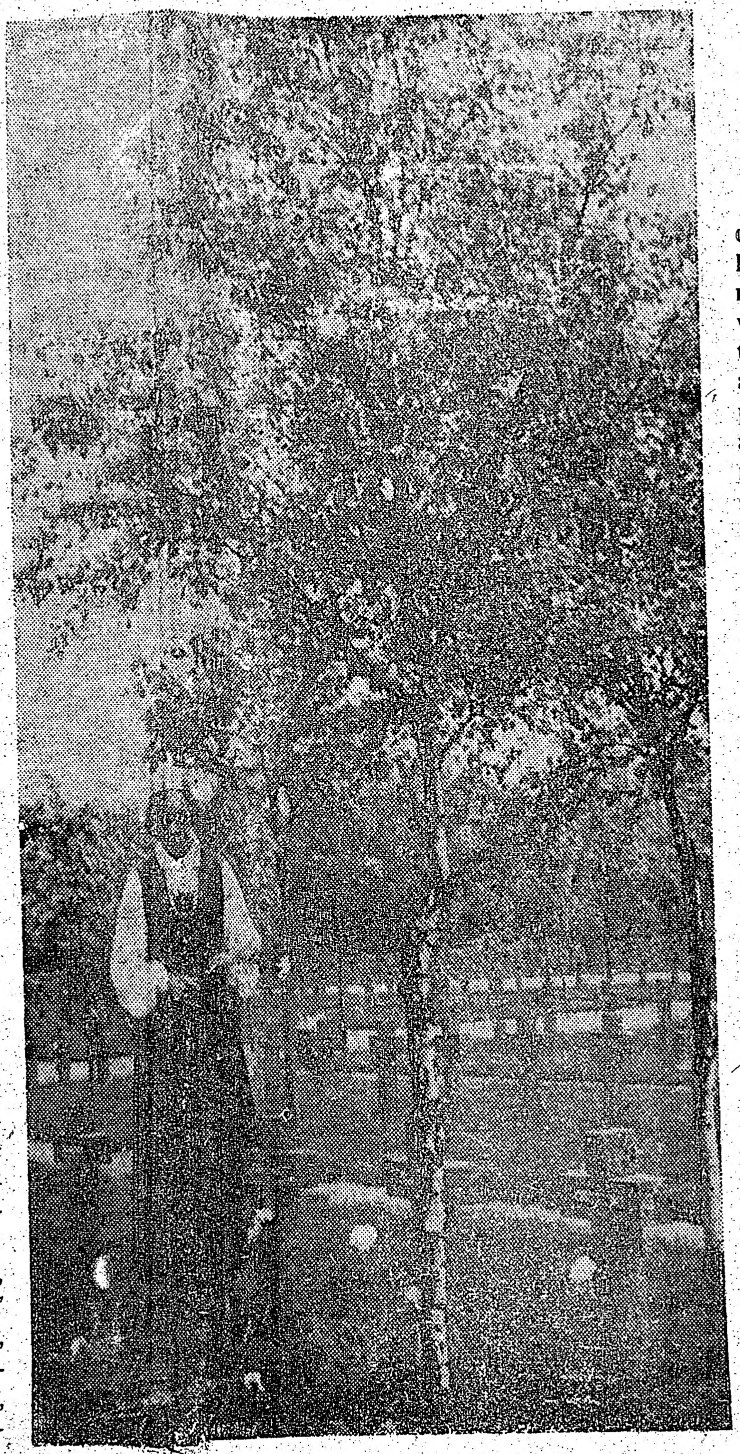

Majora A. Alksnīša atraitne atmiņās, pārdomās un aizlūgšanā pie latviešu kaŗavīru kapu kopiņām Lommelas Brāļu kapos Beļģijā. Foto: Latvija Amerikā

P. Grods

Pieminiet viņus!

Rūdīts noziedznieks dažkārt dižojas ar saviem upuŗiem. Tā kāds koeksistences gaisotnē dzimis krievu propagandas izdevums veltī daudz rakstu Austrumsibirijas izbūvei, kas no aizmirstas un mežonīgas vietas pārvērsta apdzīvotā apgabalā — ar pilsētām, rūpnīcām, izrakteņu šachtām un nolīstiem mežiem. Protams, ne ar vārdu nav pieminēts, kā šis mežonīgais apgabals pārveidojies izskatā, kur un kā radušies ļaudis, kas pārvērtuši šī nedzīvā, salā un ledū iekaltā apgabala seju...

Ceļš uz Kolimu pirms divdesmitpieciem gadiem bija nenozīmīgs. Šodien tur tas izbūvēts par lielisku satiksmes nervu, stiepdamies no Magadānas uz Jakutsku, cauri taigām, purviem un kalniem, — raksta krievu propagandists.

Kāda rūgta sagadīšanās un briesmīga patiesība! Tieši pirms divdesmitpieciem gadiem Pad. savienība sāka operēt (pie tam pastiprinātā kārtā) ar saviem varas upuŗiem, novietojot tos pārcilvēcīgi sūrā darbā un apstākļos Sibirijas apgabalos. Šos mocekļus tā sāka iegūt arī no Baltijas valstīm, kad pēc komūnistu iebrukuma šo valstu teritorijā sākās cilvēku medības un deportācijas. Saprotams, propagandists nepasaka, ar kādu darba spēku atdzīvināta Kolima un citi Austrumsibirijas apgabali, kur temperātūra ziemā noslīd līdz mīnus 76 gradiem un, vispār, dabas apstākļi savas mežonības dēļ atbaida katru dzīvu radību.

Padomju valsts noziedzīgā politika nevainīgu cilvēku pārvēršanā par varai noderīgiem vergiem un to izmantošana līdz pēdējam elpas vilcienam ir fakts, kuŗam rietumu demokratija vēl šodien paiet gaŗām netaujādama. Nāves ceļā pāri Kolimai vēl šodien spiesti doties Kremļa okupēto valstu nevainīgo tūkstoši, jo spaidu darbu nometnes vēl eksistē. Tie bija padomju bezkaunīgie meli, kad viņu pārstāvji kādā AN pilnsapulcē noraidīja šo pierādījumu, kas bija nepārprotami fiksēts Krievijas ģeografiskajā kartē.

Nav ne mazāko šaubu, ka vergu darba pieplūdums palielinājās ar 1941. gada jūniju, kad mūsu tauta, līdzīgi kaimiņiem ziemeļos un dienvidos, briesmīgi cieta mežonīgajos nakts arestos. Šie notikumi vēl šodien plaiksnī mūsu atmiņā, reizē ar jautājumu, kādēļ vēl līdz šai dienai nav sodītas padomju zvērības un noziegumi? Kādēļ brīvā pasaule, saukdamās par humānisma un civilizācijas pārstāvētāju, neierobežo attieksmes ar varu, kuŗas sīvums jau sen pāraudzis Čingishana noziegumus?

Nāves ceļu uz Kolimu šais divdesmitpiecos gados nostaigājuši tūkstošiem mūsu tautas piederīgo. Cik to, kas pārnākuši? Niecīgs, pavisam niecīgs skaits. Un arī tad viņiem atgriešanās postažā — savā dzimtenē. Ko tie tur atrod, ir tukšums, draugu un piederīgo trūkums, bezizredžu nākotne un NKVD iezīmēta dzīve. Jo Kolimas vergs uz visu mūžu apzīmogots kā cilvēks, kas cietis sodībā.

Kāds nepasakāms traģisms slēpjas apstākļos, kādus pārcietuši izsūtītie! Grūti tiem noticēt, bet tā ir patiesība. Patiesība par nāves ceļa gājējiem, kas izbaudījuši elli zemes virsū.

Padomju propagandisti bieži uzsveŗ, ka cara laikos Sibirija bijusi vieta katordzniekiem. Šoreiz tā ir kaut kas vairāk — novietne un mocītava nevainīgu cilvēku miljoniem. Katra pēda zemes šai mežonīgā aukstuma joslā piemirkusi asinīm, katras rūpnīcas skeletā, kas tur pacēlies kopš 1940. gada, iebūvēti balo kauli, katras fabrikas pamatos un izraktenu šachtās iecementētas cilvēku dzīvības. Tāda ir baze padomju celtniecībai Sibirijas apgabalos.

Šodien mazais baltais papīrītis, kuŗu mūsu tautas moceklis baigajā jūnija naktī izmeta pa vagona durvju spraugu ar uzrakstu „Dievs, svētī Latviju!", mums, kuŗiem briesmīgā nelaime pagājusi secen, pasaka, kā vajag mīlēt savu tēvzemi arī tad, kad pats nonācis briesmās un pazušanā. Toreiz viņi, iedami nāves ceļu, aizlūdza Dievu par tēvzemi Latviju. Vēl vairāk: nonākuši šī ceļa galā, mūsu nelaimīgie brāļi un māsas nerima domāt par dzimteni, no kuŗas tie bija atrauti, nerima aizlūgt, lai Dievs tai sūta atpestīšanu — brīvību un senās laimības laikus.

Vai šodien, pēc gadsimta ceturkšņa, mēs vēl skaidri saredzam melno posta nakti ar gaŗajām vagonu rindām, kas izplēsa neaizdziedināmu rētu tautas ķermenī?

Vai pieticības piesātinātā svešumā un pašu sirds morālā aptaukošanās jau nepadara traģisko par gaistošu miglu?

Lai bīstamies aizmirst pagātni. Tas iznīcinās ceļu uz nākotni un gausinās mūsu cīņu un centienus tai virzienā, kādu no mums prasa valsts un tās brīvības restaurēšana.

KĀDA BARGA NOTIKUMA ATSKAŅAS

„Europäische Begegnung" — žurnāls Austrumu un Rietumu problēmām šī gada maija numuru veltījis tautu pārvietošanām otrā pasaules kaŗa priekšvakarā un šī kaŗa laikā. Žurnālā ievietots arī raksts par Baltijas vāciešu atgriešanos Vācijas valstī un par iemesliem, kas šo repatriāciju izraisīja. Raksta autors ir žurnālists Herberts Petersens no Upsalas. Viņš citē arī izrakstu no slepenā protokola, kas pievienots Ribentropa - Molotova nolīgumam Maskavā 1939. gada 28. septembrī. Protokolā teikts:

„Padomju savienības valdība neradīs nekādas grūtības tiem Vācijas valsts piederīgiem, vai personām ar vācisku izcelsmi, kas vēlēsies atgriezties Vācijas valstī vai territorijās, kas ieklautas Vācijas interešu sfairā. Padomju valdība piekrīt, ka repatriāciju īsteno Vācijas valsts pilnvarotais saziņā ar attiecīgām vietējām iestādēm un ka izceļotāju īpašuma tiesības netiek aizkartas. Līdzīgus pienākumus uzņēmās Vācijas valdība, zīmējoties uz ukraiņu vai baltkrievu izcelsmes personām, kas vēlēsies atgriezties padomju interešu sfairā."

„Šim padomju - vācu nolīgumam sekoja savstarpējās palīdzības līgumi ar Igauniju 1939. gada 28. septembrī (tajā pašā dienā, kad parakstīts Molotova - Ribentropa otrs nolīgums) un ar Latviju 1939. gada 5. oktobrī, piezīmē raksta autors.

Bet — kā sākusies pati repatriācijas akcija? Hitlera ieteikums atgriezties brīvprātīgi Vācijas valstī atradis dzīvu atbalsi baltvācu aprindās Rīgā un Tallinā, jo bijis nepārprotami skaidrs, ka Igaunijas un Latvijas valdība nepretosies ar ieročiem padomju pārspēkam. Tas ir zīmīgs konstatējums. Tātad, jau toreiz attiecīgām vācu diplomātiskām pārstāvībām bijis skaidrs, ko darīs Igaunijas un Latvijas valdības, ja Pad. savienība vēlēsies okupēt šīs valstis.

No kādiem avotiem šāda informācija varēja nākt? 1939. gada oktobrī, kad sākās repatriācija, abu Baltijas valstu valdībām, liekas, pašām nebija skaidra tālākā notikumu norise Baltijas jūŗas telpā. Pretējā gadījumā Latvijas prezidents ārkārtējās pilnvaras sūtnim Kārlim Zariņam būtu izdevis jau pēc savstarpējā palīdzības pakta parakstīšanas Maskavā ar padomju valdību, bet nebūtu gaidījis līdz 1940. gada maijam. Acīm redzot, informācija nākusi no Vācijas sūtniecībām Rīgā un Tallinā, kuŗas savukārt to būs saņēmušas no Vācijas ārlietu ministrijas, bet pēdējai šīs ziņas būs „piespēlējusi" padomju valdība. Citiem vārdiem, Kremlis ir zinājis labāk, kas notiks Rīgā un

(Nobeigums 8. lpp.)

Pie trīs latviešu kaŗavīru kapu kopām Lommelā stāv (no kreisās) J. Strante, DV pr-ks V. Janums, kādreizējā Anglijas DVF priekšnieka A. Alksnīša atraitne un pašreizējais DVF pr-ks L. Rumba. Foto: Latvija Amerikā

Lommelas kapos DV pr-ks V. Janums uzrunā svētceļnieku saimi. Aizmugurē (no kreisās) māc. J. Pīpe, prāv. R. Mužiks un kapl. J. Dapats. Foto: Latvija Amerikā

Pulcēsimies AIZVESTO PIEMIŅAS AKTĀ Massey Hall Toronto
CETURTDIEN, 17. JŪNIJĀ, PLKST. 8 VAKARĀ!
Deportācijas un Baltijas valstu 25 gadu okupāciju pieminot, runās Kanadas aizsardzības ministrs Hon. Paul Hellyer, M.P.
BALTIJAS TAUTU FEDERĀCIJA KANADĀ

LATVIJA AMERIKĀ

48. N-RS. TREŠDIENA, 1965. GADA 16. JŪNIJS.

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO.

Atbildīgais redaktors — **Alfrēds Vinčels**, 508 Palmerston Blvd., Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;
Atb. redaktora vietniece — **Silvija Ancāne**, sasniedzama redakcijā, tālr. 368—3339;
Iekšlietu redaktors — **Rūdolfs Norītis**, 1749 Victoria Park Ave., Apt. 209, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;
Ārlietu redaktors — **Ints Podnieks**, 26 Underhill Dr., Don Mills, Ont.; tālr. 447—6933;
Sporta redaktors — **Žanis Zentiņš**, 46 Lynd Ave., Toronto 3, Ont.; tālr. 535—1470.

REDAKCIJA EIROPĀ:
Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $1.50; 3. mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00. Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, bet tekstā $3.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Redakcija saņēmusi 43 vēstules, kurās lasītāji izsakās par Raini; daži jautājumā ieinteresētie atsūtījuši pat vairākas vēstules. Vēstuļu rakstītāji un laikraksta lasītāji sapratīs, ka nav iespējams LA slejās sniegt visas vēstules, lai cik svarīgs skartais jautājums arī būtu. Saņemto vēstuļu kopsavilkumā var vienīgi konstatēt, ka trimdas latviešu sabiedrība nebūt nav vienprātīga ieskatā, ka Rainis bijis bez cilvēciskām kļūdām, jo apmēram puse no vēstulēm pauž domu, kuru varētu apzīmēt ar „pret Raini", kaut viņu kā dzejnieku būtībā atzīst visi. Vienīgi pret Raiņa politisko nostāju un reliģisko pārliecību, kā vēstules rāda, daudziem iebildumi. Redakcija nevar pieņemt pārmetumu, ka jautājums par Raini nediskutējams: ja pēdējos gados presē debatēts par kļūdām, kādas savos politiskajos apsvērumos it kā pielaidis mūsu „baltais ģenerālis" Jānis Balodis, tad to tikpat pamatoti var darīt attieksmē uz dzejas ģeniju Raini; ja sociāldemokrats F. Cielēns varēja paust nepierādītus apvainojumus par Kārli Ulmani, tad citiem tādas pašas tiesības izteikt neapmierinātību par sociāldemokratu J. Raini - Pliekšānu! Iespējams, ka dzejnieku Raini varētu atzīt par tabū, — cilvēks Rainis tāds nav. LA redakcija Raiņa jautājumā nav paudusi savu nostāju vai pārliecību, bet ir pārliecināta, ka nav neatbildīgi izmantojusi vārda brīvību, ļaujot lasītāju vēstulēs tautiešiem izteikt savus ieskatus jautājumā, kas aktuāls tieši šajā — Raiņa 100. dzimumdienas gadā: lasītāju domu izmaiņa bijusi lietderīga un devusi ieskatu, vismaz aptuvenu, mūsu trimdas sabiedrības uzskatos par Raini kā par dzejnieku, politiķi un cilvēku. Tas dod iespēju labāk pārredzēt stāvokli un konkrētāk apsvērt iespējas dzejnieka Raiņa mūža darba godināšanai un piemiņas stiprināšanai, jau iepriekš aptuveni zinot, ar cik lielu sabiedrības atbalstu cerētajos pasākumos var rēķināties.

Daļu no lasītāju vēstulēm esam jau publicējuši mūsu laikraksta iepriekšējos numuros, dažas vēl publicējamas šai numurā. Tā kā visumā saņemtajās vēstulēs jauni viedokļi un fakti vairs nav izteikti, tālākas debates jautājumā par Raini ar šo numuru izbeidzam.

Pārliecībā, ka vārda brīvība dodama arī attieksmē uz Raini, redakcija devusi iespēju izteikties dažādu viedokļu pārstāvjiem, bet pati ir ieskatos, ka Raiņa nozīme latviešu kultūrā pārāk liela, lai to varētu aizēnot citas lietas. Tā redakcija gan devusi izteikšanās tiesības visiem, bet ar Rainim izteiktajiem pārmetumiem nesolidarizējas, jo dzejnieka lielā gara priekšā tie tikai sīkumi.

LA redakcija

NE PAR, NE PRET RAINI

Raiņa atstātā literārā mantojuma novērtējums tikpat kā izlaists no lasītāju diskusijām, kurās galvenokārt skarta viņa reliģiskā un politiskā pārliecība un tās ietekme mūsu tautas tā laika dzīvē. Rainis tiešām bija liels literāts un domātājs, viņa uzskati un idejas neapšaubāmi aizrāva tūkstošiem jaunu siržu, ievirzot viņu domu pasauli vairāk vai mazāk sludināto ideju virzienā. Tikai sīka Raiņa darba analīze varētu noteikt, cik liels bija dzejnieka patriotisms vai internacionālisms, vai viņā pārsvarā bijusi reliģiozitāte vai ateisms. Aspazijas lūgums iesvētīt Raiņa kapus vai svešas būtes dzejniekam celts piemineklis nedod nekādas skaidrības par Raiņa dievbijību, tāpat kā viena lasītāja vēstulē citētie abi Raiņa dzejoļi.

Hindu svētie raksti māca, ka vislielākais grēks esot ignorance — radības nezina par Radītāja esamību, jo no šī grēka ceļas visi pārējie. Kādā veidā? Pazaudējis garīgo saskari ar Dievu, cilvēks iestieg maldos, no tiem savukārt nebeidzamā noziedzību virknē. Šāda īsi izmēta atlīstība var mest jo garus līkločus ceļus un veidoties garā laika gājumā, bet tā var būt arī īsa un traģiska, kā šo patiesību drāmatiskā skaidrībā apliecina komūnisma māktās zemes. Ja īsts hindu ticīgais, nerunājot nemaz par jogiem, neiedrošinās tiešām nogalināt pat kukaini, bezdievīgajā komūnismā slepkavības, sadisms, līdzcilvēku novešana līdz dzīvnieku stāvoklim, garīgā gremdēšana un fiziskā mocīšana kļuvusi par sarkano reliģiju. Secinājums ir skaidrs: ateisms ir indivīda pazudināšanas iedīglis un katras sabiedrības un tautas bojā ejas sākums. Kad attiecīgi nobriedušā sabiedrības noskaņā ASV augstākais tiesnesis Vorens varēja pasludināt, ka reliģiskā audzināšana skolās ir nelikumīga, pret to jo daudzās visā pasaulē esošās radio stacijās svētā sašutumā protestēja viena vienīga pravietiski nosodoša Bilija Grēma balss. Viņa paredzējumi varēja būt bērnišķīgi vai nepārdomāti, bet notikumi un statistika rāda, ka ignorances izsauktie ļaunuma simptomi jau sāk iedarboties. Neticīgam un negribīgam cilvēkam fakti nav vajadzīgi, — tādam nepieciešams belziens. Redzīgais, turpretim, aktīvi meklē patiesību, kamēr to atrod.

Ja Rainis kā Latvijas izglītības ministrs skolās aizliedza ticības mācību, tad uz šādu rīcību varētu attiecināt arī Kristus vārdus: „Ja kas vienu no šiem mazajiem apgrēcina, tam būtu labāk..." Meklējiet Rakstos! Cik Raiņa rakstos paustās idejas un citas īpašības atsver šo nodarījumu, mums grūti spriest. To spēj tikai visu likteņu kārtotāja vara.

J. Rudzīša kungam Upsalā gan pašam vislabāk būs zināms, kādā garīgā pagrimumā var nonākt izdevums, kuram uzlikta viena vienīga valdoniga ķepa un doma. Laikraksts gan ir domāts dažādu uzskatu cilvēku, un šiem cilvēkiem ir tiesības izteikt savas domas, jo — ja sāks kaut kādu regulēšanu, laikraksts neizbēgami kļūs pretīgs tiem, kuru uzskati apklusināti. Interese un pretišķības rada rosmi un dzīvību, šādā atmosfairā var vienīgi plaukt brīvu cilvēku kopība. „Latvija Amerikā" beidzot sākusi iet normālu demokrātisko principu ceļu.

Grūti saprast, kādēļ J. Rudzīša kungs nekad nepacēla balsi, ja kādam iepatikās „sadot" mocekļa nāvē mirušajam Latvijas valsts prezidentam K. Ulmanim. Pretēji Rainim, Ulmanis bija dievbijīgs cilvēks, — tātad pozitīva personība, ieguvums katrai sabiedrībai un tautai; darbīgs, ideju bagāts, neapšaubāms patriots. Ir arī iespējams, ka viņa politika, atceļot Saeimu, par daudziem gadiem paildzināja Latvijas brīvību, iestādija tūkstošu cēlu cilvēcību, laviskuma apziņu. Vai Saeimas laikā, kad neaudzi deputāti varēja un gāza valdības ik nedaudzos mēnešos, ja viņu savtīgās prasības neapmierināja, — vai tad tauta bija noteicēja par savu likteni? Vai ļaunā kaimiņa tuvums mums bija mierinājums ar 34 partijām 100 deputātu Saeimā! Ulmanis gan ierobežoja brīvību sīkmaņiem un valsts brīvības ārdītājiem, jo bīstamajos apstākļos un laikā, kādā mūsu tauta dzīvoja, šādu greznību nevarēja atļauties.

Ir apsveicami, ka J. Rudzīša kungs iestājas par savu viedokli, un ir jauki, ka viņam dod iespēju to darīt. Bet pareizi būtu aizstāvēt arī otru diženu latviešu tautas lielu darbu veicēju pret paļājumiem, jo arī viņš vairs nespēj aizstāvēties pats!

J. U., Toronto

☆

JĀDOMĀ PATSTĀVĪGI

Lasot mag. iur. E. Lapiņa vēstules LA 19. un 29. maija numuros, sāku domāt, ka vairāk nekā 20 gadu esmu nodzīvojusi ļoti naivā pārliecībā, proti: ka universitātes pasaulē iekārtotas tāpēc, lai cilvēkus pieradinātu patstāvīgi domāt... Mag. iur. E. Lapiņš turpretī (kas varētu būt ar mani apmēram viena vecuma) šādu piepūli, cik var spriest, nekad nav uzņēmies, jo, piemēram, naidu pret mūsu lielo dzejnieku Raini viņam mūsu pašu universitātē iemācījis prof. Kārkliņš... Sagadīšanās, ka to literātūras kursu, kurā ietilpa Rainis, klausījos pie doc. J. A. Jansona (K. Kārkliņš līdz pēdējiem kaŗa gadiem arī bija docents, beigās profesors), bet naidu, ne mīlestību man gan neviens nespētu iemācīt! Lai kūdītu naidā citus pret kādu dzejnieku, man šķiet elementāra goda lieta: izlasīt attiecīgā autora darbus un savu kritiku, ja tādu izsaka, pamatot tajos! Lapiņš nevienas ienīstamas Raiņa grāmatas nav nosaucis. Nav lasījis, vai aizmirsis nosaukumus kopš skolas gadiem?

Tikpat naivs iebildums otrā vēstulē pret kopējām Baltijas valstīm! Ja profesors viņam mācīja, ka „valstu pastāvēšanai nav no svara to lielums vai mazums, bet gan citi apstākļi," tad gan šo citu apstākļu izprašanai studentam bija jālieto pašam sava galva! Tad būtu atcerējies, ka mūs nesarga Alpu kalni kā Šveici, ne ūdeņi apkārt kā Portugali vai Dāniju... Mūs varētu glābt tālredzība, un to var mācīties Raiņa rakstos!

Antonija Millere

☆

IZBEIGSIM STRĪDĒŠANOS

Izlasot daudzās lasītāju vēstules par un pret Raini, atļaujos publiski pateikt arī savas domas. J. Rainis neapšaubāmi bija liels gars, labs rakstnieks, kas darījis daudz latviešu literātūras labā, bet, būdams liels gars un krietni sarkans internacionālists, viņš darījis arī daudz ļauna. Rainis ir uzskatāms par ideālistu — sarkano, kas cīnījās par sarkano mācību, kā pravietis ar vārda ieročiem iededzinot savu mācību cilvēku sirdīs. Izbeigsim strīdēties, — arī sarkanie rakstnieki atstāj kaut ko labu, un Rainis to ir darījis ar uzviju. Kāpēc mēs nedziedam „Vējš augstākās priedes nolauza..." Šī dziesma mums, nacionālajiem trimdiniekiem, ir ļoti piemērota.

Dr. Jānis Karols, Toronto

☆

NEDEMOKRATISKA RĪCĪBA

Jānis Rudzītis lasītāju vēstulē LA 5. jūnija numurā „Vārda brīvības neatbildīga izmantošana" sevi apzīmē par latviešu nacionālo literātu, bet ļoti nedemokratiski nenacionāliem un pat nelatviskiem vārdiem uzbrūk A. Ezergailim, LA redaktoram un pat nacionālo darbu darītājai — visā brīvajā pasaulē atzītajai Daugavas vanagu saimei. Sakarā ar viņa rakstu jājautā J. Rudzīša kungam:

1) Ar kādām tiesībām pasaules brīvajā daļā varētu aizliegt laikrakstā rakstīt taisnību un brīvi izteikt savu domu?

2) Ar kādām tiesībām A. Ezergaiļa raksta saturu var nosaukt par aloģisku nekrietnību? Ar to apvainots A. Ezergailis un daudzi simti un tūkstoši, kas domā tāpat kā viņš.

3) Kādā sakarībā J. Rudzītis savā rakstā piemin archibīskapu K. Kundziņu, bīskapu J. Rancānu un sūtni A. Spekki? Šie cilvēki ir kristieši un Kristus mīlestības sējēji, bet Rainis bija ateists bez Kristus mīlestības.

(Nobeigums 6. lpp.)

DZIESMU SVĒTKI IESKAŅOTI LENTĒ

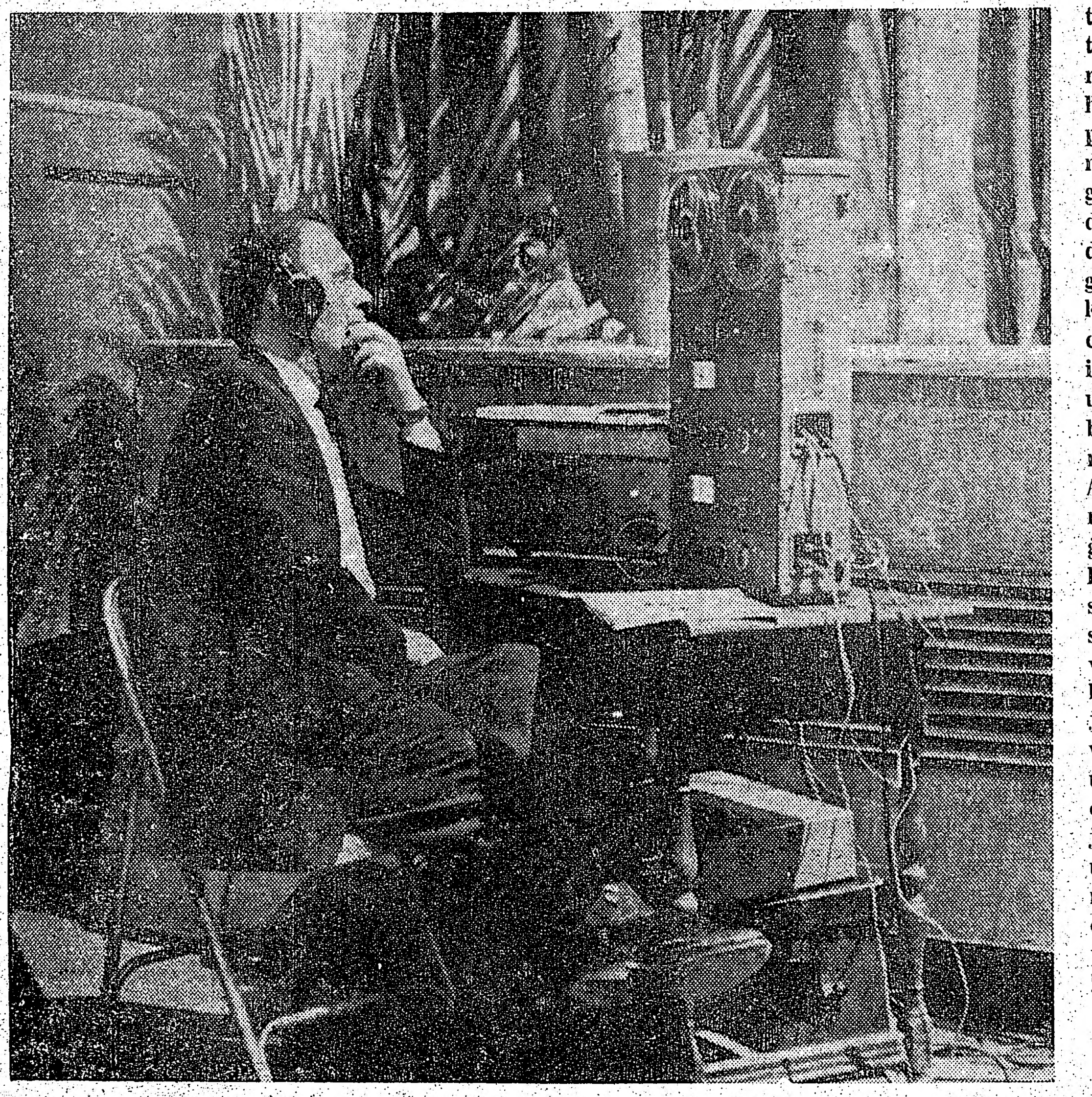

Līdzīgi iepriekšējām reizēm, arī šogad 4. latviešu dziesmu svētkus Kanadā skaņu lentē iemūžināja Dainas studija. Uzņēmumā inž. Rūvalds pie ieskaņošanas aparātiem.

Foto: J. Līgers

Eduarda Vingra viņete un ilustrācijas

7. turpinājums

„Šodien satiku kādu pavisam jocīgu sarkanarmieti — kādu kaukazieti," stāsta Antons. „Tas mani aicināja palīgā tukšot pašbrūvētas vodkas pudeli, jo esot jāslīcinot bēdas. Kad apprasījos par bēdu iemeslu, viņš jau ar krietni pastīvu mēli sāka žēloties, ka priekš gada bijis atvaļinājumā un atstājis sievu cerībās, bet tagad viņam sievas vairs neesot. To pateicis, viņš sāka raudāt, tad atkal cēla pudeli un skaidroja tālāk. Viņa māte esot atrakstījusi, ka sieva atsegusi seju un gājusi uz Bakū pārdot auna gaļu, lai par saņemto naudu nopirktu pienu zīdainim. Kā viņa varējusi tā darīt — atsegt seju? Un ar atsegtu seju iet uz pilsētu? Nu viņam sievas vairs neesot, — tā māte skaidri atrakstījusi. Bet šī sieva viņam tik dārgi maksājusi: sievastēvam nācies atdot piecus labākos aunus no ganāmpulka un vēl desmit aitu. Tagad viss par velti bijis, jāpērkot jauna sieva . . . Tādas bēdas un izdevumi, bet mājās netiekot."

Antons pārtrauc stāstījumu un vēro, kādu iespaidu atstājis uz mums, vai savādā kaukazieša liksta ar pazaudēto sievu izrauj mūs no apātiskajām domām. Redzot, ka klausāmies un pat pasmaidām, viņš turpina:

„Vīrs, liekas, bija jau pilnīgi apdzēries, jo pēkšņi trieca pustukšo pudeli pret koku, nolamājās un kliedza: Pie velna ar visu kaŗu! Kāda tam jēga? Ietu mēs vismaz pret komūnistiem, tad gan tu redzētu, kā mēs cīnītos! Tu, vecīt, neatradīsi Kaukazijā cilvēka, kam jau sen šī iekārta nebūtu līdz kaklam! . . ."

In vino veritas, — man iešaujas prātā skolā mācīts latīņu teiciens. Patiešām, vīnā taisnība! Alkohols atsaista mēli un liek pateikt vārdus, kuŗus skaidrā prātā pat ar spīdzināšanu nāktos grūti izspiest. —

Septembŗa sākumā kauju troksnis pieņemas. Atkal reiz liekas, ka atbrīvošanas stunda vairs nav tālu. Nejaukā dunoņa nāk no Dobeles, Tukuma un no Rīgas jūras līča puses. Tomēr mūsu modinātās cerības saplok, kad pēc dažām nedēļām frontes dunoņa atkal samazinās, bet nekas izšķirīgs nav noticis. Vienīgi koki jau nodzeltējuši un, kā katru gadu, sāk birdināt lapas rudens mesliem. Bet cilvēkiem jādzīvo tālāk, tie nespēj sastingt un aizmigt, lai pavasarī mostos jaunai dzīvei.

Oficiālas atļaujas atgriezties vēl nav. Bet daži uz savu roku jau devušies atpakaļ uz pamestajām mājām. Tā arī mēs beidzot nolemjam svešajā šķūnī vairs neņīkt, jo šāda čigānu dzīve pārāk nomāc. Arī steigā līdzpaņemtais pārtikas līdzekļu krājums tikpat kā izsīcis. Sakraujam vēl atlikušās mantas vienos ratos, iejūdzam to priekšā Kaķi, kas tagad tīri labi atkopies, un atvadāmies no saimnieka, kas mums patvērumu devis, sirsnīgi pateikdamies arī par pusdienām, kas vienu otru reizi gatavotas no viņa dotiem produktiem.

„Ko nu," atmet ar roku sirsnīgais mājas īpašnieks. „Kas zina, cik pats ilgi vēl savā sētā palikšu? Varbūt tad arī man kāds kumosu pasniegs..."

Atceļā tomēr kļūst dīvaini skumji. Tik ilgi bija sapņots par šo brīdi, bet tagad prieka nav. Tā vietā sirds pukst strauji un nemierīgi. Kas sagaidīs mājās? Vispār — kas gaidāms nākotnē?

Braucam gaŗām nopostītām mājām. Visur redzam krievus, neiedomājami daudz krievu. No Jelgavas puses vēl vienmēr veļas jaunas tanku kolonnas un artilerija, bet gaisā, dobji kaukdamas, pavisam zemu brāžas lidmašīnas ar asinssarkanām zvaigznēm uz spārniem. Nespējam iedomāties, kur nesen vēl tikpat kā sakautajiem boļševikiem viss tas radies. Un sarkano virsnieki pārliecināti, ka jau pēc pāris mēnešiem atradīsies Berlīnē.

„Tušķu" mājas nodegušas. Tikai skursteņi spocīgi slien apdrupušos kaklus pret debesīm. Vai cilvēki paglābušies? — domās atkal vaicāju sev. Varbūt palikuši zem drupām?

Pie Grīvas tilta sastopam kaimiņu Vīgantu, kas nāk no mūsu māju puses.

„Cik labi, ka tiekamies," viņš pirmais uzsāk valodas. „Biju savas mājas lūkot, vai vēl stāv vecajā vietā. Tagad eju pakaļ sievai, lai vestu mājās, kaut — kas nu vairs par mājām . . . Istabai uzkritusi bumba, no tās nekas nav palicis. Bet klēts, malkas šķūnis un pirtiņa, ko patālāk no citām ēkām pērn uzcēlu, stāv kā stāvējusi. Saķēru arī vienu sivēnu un ieliku aizgaldā, tāpat dažas vistas. Tad jau iesākumam būs. Klēti gan krievi izlaupījuši, bet — gan jau . . . Apmetīsimies pirtiņā. Tur jau silti un labi. Ko gan mēs ar sievu, divi veči, arī citu iesāktu? 83. gads jau aiz muguras, spēka līdz šim pietika mājas solim, bet nolaižas rokas, kad redzi visa sava mūža pūliņus iznīcinātus . . ."

Vecais saimnieks izskatās par vairākiem gadiem novecojis, kaut pēdējo reizi redzējāmies tikai priekš pāris mēnešiem.

„Bet ar tavu māju gan bēdīgi, kaimiņien," Vīgants turpina. „Tajā iekārtojusies tā kontrazvietka, jeb NKVD, kā nu viņu sauc . . . Nemaz neprotu izrunāt. Vai būs labi, ja dosies turpu? Pārdomā. Citi kaimiņi nav redzēti, kaut kur aizklīduši. Varbūt pat palaimējies pārkļūt otrā pusē. Tā nu mēs pagaidām esam vienīgie, kas viens otru pazīstam. Bet — mēs jau saprotamies . . . Labāk mazāk runāt. Nu tad — ar Dievu!"

Kaimiņš paceļ cepuri un, uz spieķīša atspiezdamies, aiziet pa ceļu. Ko darīt? Kaut kur jāpietur, lai pārdomātu tālāko.

Nenogriežamies gar Grīvas tiltu uz māju pusi, bet braucam pretējā virzienā un apstājamies pie Zanderu kapu lenteres. Klusi un domīgi ieejam kapos. Vismaz te, pie mūsu tuvinieku atdusas vietām, ir mierīgi. Te varam it kā brīvāk elpot, domu satraukums norimst. Arī kapsētā vietām redzami postījumi, bet gandrīz vai neievērojamtos. Lēni staigājam pa celiņiem, lasām jau labi pazīstamus krustu uzrakstus un cenšamies viens no otra slēpt dziļo aizkustinājumu miera priekšā, kas mūs kapsētā apņem, un neziņas vairoto satraukumu, kuŗu atstājusi saruna ar kaimiņu Vīgantu.

Satiekam arī citus, gan pazīstamus, gan svešus cilvēkus. Sarunājamies ar tiem, jo tīkojam zināt, kas noticis mūsu prombūtnes laikā. Jūtos sevišķi iepriecināta, no kādas večiņas uzzinot, ka mūsu radiniece, kuŗu visi sauc par vecmāmiņu, dzīva un vesela savā Lapskalna ielas mazmājiņā.

(Turpinājums sekos)

NO DIEVA ŽĒLASTĪBAS

AIZSILA ZĪLĪTE „ZĪLĪTE STĀSTA PASAKAS," AUTORES VĀKA ZĪMĒJUMS UN ILLUSTRĀCIJAS, O. KROLLA KULTŪRAS BIROJA IZDEVUMS, 1964. G.

Grāmatiņā nav nekādu pazīmju, ka autorei būtu tieksmes uz „slavenas" pasaku rakstnieces popularitāti. Aizsila Zīlītes pasakām ir kāda simpatiska pazemība. Nav ne karaļu, ne prinču;nav velnu un raganu. Ir bērni — tādi, kā visi bērni; ir lielie cilvēki, — tādi, kā visi cilvēki. Bet ir arī „neikdienišķas personas": Spilventiņš, Tupelītes, Zvirbulis, Zilā podziņa. Šīs „personas" nav šķiramas no bērnu dzīves, bet viņas kā mīļi draugi ir klāt arī tiem lielajiem cilvēkiem, kuŗi saprot „pasaku valodu, kas ir visskaistākā valoda . . . Šo valodu runājot, tu nekad, nekur neesi vientulis." (Spilventiņš).

Aizsila Zīlīte pieder pie tiem laimīgajiem cilvēkiem, kuŗi dzīvē nav ne pārakmeņojušies, ne kļuvuši par čaulām — bez dvēseles. Uz svešumu viņa paņēmusi līdzi vecmāmiņas dāvināto spilventiņu un arī vectēva taisītās koka tupelītes. „Šīm tupelītēm bija savāds spēks. Tiklīdz tajās iekāpu, es zināju, kur kādi darbi darāmi." (Tupelītes). Kaut būtu tā, ka šīs tupelītes savu uzticīgo draudzeni reiz pārnestu atpakaļ mājās! Reiz maza meitenīte, cūkas ganīdama, sāka pazīt Balto un Nebalto dienu. Meitenīte nu jau sen kopš izaugusi, un svešumā pie viņas retāk atnāk Baltā diena, biežāk Nebaltā. Kam patīk Nebaltā diena? Nevienam! Tad noder tēva padoms, dots senās ganu dienās: „Papūt tik pīlīti, tad Nebaltā diena aizies, kājas cilādama." (Baltā un Nebaltā diena). Nē, Aizsila Zīlītes pasakās velnu un raganu nav, bet ļauni cilvēki ir. Jo kur gan beidzas pasaka un sākas īstenība? Varbūt, ka dzīve ir patiesa pasaka. Kā tad lai būtu bez ļaunuma? Bargā un skopā pamāte ir gandrīz kā ļauna ragana, ļaunais saimnieks ir jau pats negantības iemiesojums: „Sunim un zirgam viņš spēra ar kāju, nīdās ar ļaudīm, kokus nocirta, puķes samina. Mājās skanēja ļauni vārdi. Kur viņš gāja, tur sprēgāja naids un ļaunums. Tie bija viņa draugi." (Miers, Čaklība, Spodrība, Mīlestība). Sevišķi skaista ir pasaka par Zilo podziņu. To gribas lasīt vēl un vēl, it sevišķi stāstu par putras vārīšanu.

Aizsila Zīlītes valoda ir gaužam vienkārša, stāstījums dabīgs, tādēļ pasakas ir dzīvas un sirsnīgas. Un apbrīnošanas cienīgs ir pasaku latviskums. No mazās grāmatiņas lappusēm dveš mūsu dzimtenes elpa. Samākslotība un cenšanās pēc popularitātes Aizsila Zīlītei nepiestāvētu — kā drēbes, kas šūtas citam augumam. Popularitāte ir arī visneuzticīgākā draudzene. Aizsila Zīlīte ir pasaku rakstniece no Dieva žēlastības. Bērni, kas dzirdēs viņas pasakas, iemācīsies visskaistāko valodu; jaunieši, kas tās lasīs — ilgi būs jauni, un pieaugušie — kad atnāks Nebaltā diena, nekautrēsies pūst māla pīlīti.

Arnolds Apse

Velta Sniķere

VILKU SAUCOT

Kā vilku piemin
Tā vilks klāt
Es izeju
Tevi aicināt

Lauvas un brieži
Nevar spēt
Zemes tumsību
Uzvarēt

No tūkstots
Pār trejdeviņi
Caur trejdeviņi
Esi klāt!

Vilks pusnaktī zvēro
Plosa palso
Plēš sēro
Lupatu lēveros.

Tumsā uguns un acis gail
Uguns degs kamēr gaiļi sasauks
Sauli.

Kas grib Latvijai palīdzēt, tas to popularizē. Vai Jūs esat saviem draugiem uzdāvinājuši prof. A. Rubuļa „Latvian Literature?"

KULTŪRAS CHRONIKA

Šoruden komponists Aleksandrs Okolo - Kulaks atskatās uz 25 gadiem mūziķa darbā. Šai sakarā komponists ar savu darbu koncertu viesosies ASV un Kanadas latviešu centros. Viņa „elektronisko" mūziku klavierēm, arī kādu jaundarbu spēlēs Mirdza Nāruna - Bogdanovica, čellists Dzidris Treimanis atskaņos „Četras gleznas" un Ksenija Brante dziedās A. Okolo - Kulaka dziesmas, pašam komponistam izskaidrojot savus darbus un modernās mūzikas radīšanas paņēmienus.

☆

Maija sākumā Rīgā 56 gadu vecumā miris gleznotājs Vitālijs Kalvāns. Pēc Latvijas mākslas akadēmijas beigšanas viņš darbojās par zīmēšanas skolotāju Rēzeknes skolotāju institūtā un piederēja pie Rēzeknes gleznotāju grupas. Komūnistu okupācijas laikā pārcēlās uz Rīgu, kur nodevās vienīgi glezniecībai.

Kanberas laikraksts „The Australian" ievietojis garāku rakstu par Kanberas Repertory teātra ilggadīgo latviešu aktrisi Valesku Lāni - Stjuarti. Stjuarte šajā teātrī uzstājas kopš 1948. gada, tēlodama visvairāk Eiropas rakstnieku lugās un ar savu talantu jo bieži izpelnīdamās atzinīgas atsauksmes austrāliešu presē.

Lietpratīga saruna referāta vakara starpbrīdī: no kreisās — I. Sakss, T. Ķeniņš, A. Purvs, J. Pālens un A. Jērums. Foto: JAK

Modernisma ziedam folkloras sakne

LATVIEŠU MŪZIKAS PROBLĒMAS KOMPONISTA A. JĒRUMA SKATĪJUMĀ

Latviešu namā Toronto mūzikas cienītāji pagājušā otrdienā uzmanīgi sekoja komponista Alberta Jēruma priekšlasījumam par latviešu mūzikas problēmām šeit un tēvzemē. Izsekojot latviešu oriģinālmūzikas attīstības gaitām kopš J. Cimzes, tātad ap 125 gados, A. Jērums norādīja, ka tā arvien veidojusies divās plāksnēs: trimdā un dzimtenē, pie kam trimdas mūziķiem, piemēram, Pēterpils posmā, piekritusi lielāka loma nekā toreizējās Rīgas mūziķiem; lai pieminam kaut Vītolu, bet īpaši Jurjānu Andreju. Arī Latvijas īsajā patstāvības posmā Jāzepam Vītolam izcilākā loma, viņa vadībā izaugusi vesela komponistu vidējā paaudze. 1944. gadā stāvoklis krasi mainījās, un tagad atkal trimdas mūziķi ir tie, kas latviešu skaņu mākslai var dot nozīmīgāko.

Savas domas risinot, A. Jērums mēģināja atbildēt uz jautājumu, vai mūsu modernajā laikmetā mūzika specifiski latviskā garā attaisnojama. Piemēros minēdams Bartoku, Kodalji, Britenu, Vonu Viljemu u. c., viņš norādīja uz šo komponistu darbos izmantotajām tautas dziesmām, uz folkloras avotiem, kas slacījuši moderno darbu saknes. Arī mūsu pašu jauno komponistu darbos latviskais nenoliedzams, vai nu tas izpaužas zināmā melancholijā, vai tautisku motīvu izveidošanā, vai vārdos netveŗamā dziļi latviskas dvēseles dziesmā, kā to jaušam V. Dārziņa un arī J. Mediņa trimdas darbos. Protams, latviešu mūzika vispirms un galvenokārt vajadzīga mums pašiem. Bet tā ir visās tautās. Tikai maza daļa vācu, angļu, spāņu un citu tautu mūzikas iziet pār robežu un kļūst pasaules īpašums. Ar vienu otru atsevišķu komponistu darbu tas iespējams arī mums, jo latviešu mūzika trimdā ir vitāla, atraisījusies no sastinguma, veidojas un aug aizvien jaunos meklējumos.

Ne tā ir okupētajā Latvijā, kur radošajā jomā maz kas iepriecina. Partijas vadlīnijas, aprobežotā ideoloģija neļauj komponistam brīvu domu izteiksmi, nepieļauj svaigus meklējumus, nokauj dumpīgas idejas, visu neparasto. Lielākoties mūsu komponisti okupētajā tēvzemē raksta Alfreda Kalniņa romantiskajā garā, darbi sastinguši vecos paraugos un klišejās. Savdabīgāku pieeju mūzikas rakstā sastop Artura Grīnupa simfonijās, bet okupantu cenzori arī nekavējas viņam pārmest neprasmi saklausīt „sociālās dzīves vareno dunoņu"...

Pievērsdamies trimdas komponistiem, A. Jērums tos sagrupēja pa paaudzēm. Mūsu vecmeistars Ābele, palikdams miniatūras meistars, pēdējos 20 gados ārkārtīgi attīstījis savas mūzikas rakstu. Īpaši ražīgs Jānis Mediņš, kuŗam ļoti daudz kamermūzikas darbu dažādiem instrumentiem, pat akordeonam. Viņa stilā nav krasa lūzuma, bet tas kļuvis bagātāks formā, technikā, mūzikālajā iecerē.

Pie nākošās paudzes pieder H. Pavasars, J. Poruks, V. Dārziņš, J. Kalniņš, J. Norvilis, B. Skulte, V. Ozoliņš u. c. Visoriģinālākais Jānis Kalniņš, kurš trimdā uzrakstījis 2 simfonijas, kamermūziku, koŗu, solo dziesmas.

Jaunāko komponistu rindās minami T. Ķeniņš, V. Baštiks, E. Freimane, Linde, Šēnfelds, Jērums u. c. Avangarda pozicijās izvirzījies T. Ķeniņš ar laikmetisku un neparastu mūziku, dinamisku potenci. Viņa darbos visspilgtāk izmanāms asais pagrieziens latvju skaņrakstā pēdējos 15 gados. V. Baštiks jaunus elementus ienesis visvairāk koŗu dziesmās.

Pie visjaunākajiem meklētājiem un spilgta modernisma pārstāvjiem pieskaitāmi L. Apkalns, G. Pone, A. Vītoliņš; arī A. Šturma un A. Purva darbi pauž izdomas bagātību, precīzas līnijas, kuŗām sekojams ar interesi. Salīdzinot trimdas mūziķu devumu ar okupētās Latvijas komponistu darbiem, svaru kausos vairāk zelta graudu ienācies trimdā. Toties trimdā mums trūkst redzamu šīs mūzikas atskaņotāju. Nav vairs patstāvīga kamermūzikas ansambļa; izklīduši un apklusuši dziedoņi; nav tādu koŗu, kas varētu atskaņot lielos vecmeistara Vītola darbus vai prasīgākos modernos; trūkst pat izcilu pavadītāju. Jaunajā paaudzē gan aug spēki, kas grūta uzdevuma nebaidās, tomēr maz. Arī koncertu programmās vairumā jāsastopas ar vienu un to pašu repertuāru; no Vītola 150, A. Kalniņa 300 dziesmām, Mediņa tikpat daudzajām — klausītājiem lielākā daļa palikusi nepazīstama, jo netiek atskaņota.

Dziesmu svētku nozīme, šķiet, ar gadiem aug, jo vienīgi tajos iespējams ļoti lielu klausītāju saimi iepazīstināt ar jaunāko devumu latviešu skaņu mākslā. Bet šo mūziku vajadzētu atskaņot arī ārpus dziesmu svētkiem. Mūsu tautai taču ir nozīmīgi sarīkojumi, kā, piemēram, 18. novembris, Lāčplēšu svētki, deportāciju atcere. Kādēļ gan tajos priekšnesumiem neizvēlēties labāko, svarīgāko, kas trimdā radies? Būtu jāizbeidz rīkot lielos sarīkojumus sarīkojumu dēļ, jo tā tie pamazām izvirst. Nopietnā reizē būtu vietā nopietni koncerti, un nav nelaime, ja mūsu darbus atskaņo svešatautiešu mākslinieki, ja tie tajos iedziļinājušies. Mākslinieks katram vērtīgam darbam pieiet ar pietāti.

Par koŗiem runājot, A. Jērums aizrādīja, ka svētīgi būtu koŗu diriģentu kursi jaunu koŗu vadītāju apmācīšanai.

„Jācer, ka atbildības pret latviešu mūziku trimdā nepietrūks, jo tā ir atslēga mūsu mūzikas dzīvībai vai apsikšanai", komponists A. Jērums pabeidza savu ļoti interesanto priekšlasījumu, kas bija pulcējis krietnu skaitu klausītāju.

S. Sniedze

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Rakstu krājums „Archīvs" Nr. 5, raksti par trimdas problēmām un tēlotāju mākslu, redaktors Edgars Dunsdorfs, izdevusi Latviešu apvienības Austrālijā zinātnes nozare, piedaloties Kārļa Zariņa fondam.

Mēnešraksts latviešu zēniem un meitenēm „Mazputniņš" Nr. 78, izdevis jaunatnes apgāds „Ceļinieks".

Rakstu krājums kultūrai un brīvai domai „Jaunā Gaita" Nr. 52.

Gadskārtējs dokumentācijas izdevums latviešu vieglatlētikas statistiķiem un interesentiem „Latvju vieglatlēts" Nr. 2, pārskats par 1964. gadu, galvenais redaktors Ivars Veldre.

Ziemeļblāzmas apgāds Zviedrijā izdevis Irmas Bērziņas dzejoļu grāmatu „Skrejceļā." Grāmatai 96 lpp., vāku zīmējis Valdis Āboliņš. Šai pašā apgādā iznācis arī Raiņa kopoto rakstu pēdējais sējums „Kalnā kāpējs," kuŗā ievietota dzejnieka biografija, aforismi, vēstules, dienas grāmatas atzīmes un runas.

Latviešu autoru A. Čaka, V. Sniķeres, G. Saliņa, M. Kovaļevskas, A. Irbes un L. Tauna darbu tulkojumi angļu valodā ievietoti starptautiskajā literātūras žurnālā „The Literary Review" 3. numurā. Žurnālu izdod Farleigh Dickinson universitāte Nudžersijā.

Baletdejotājs A. Pikieris Bogotā, Kolumbijā, pēc viena gada Amaconas džungļos, Brazilijas ziemeļrietumos, kur nodevies indiāņu deju un paražu studijām, sācis darbu vairākcēlienu indiāņu baletam. Pikieris savām studijām saņēmis Kolumbijas valsts stipendiju.

JĀNIS SARMA — SĀLEMAS ĶĒNIŅŠ

ROMĀNS

(64. turpinājums)

Kad abi bruņotie vīri ienāca pie Šebas, viņš nejauta, kādā nolūkā tie nākuši un satvēra savu zobenu:

— Tad cīnieties ar mani, — viņš sauca, — jo es negribu mirt kā upuŗa jērs, bet kā kaŗavīrs,— un viņš cirta ar zobenu tuvākajam vīram. Bet Šēbas zobens iesprūda vīra kakla skriemeļos un Šeba to nespēja no tiem izraut, kad otrais jau ietrieca šķēpu viņa krūtīs un pāršķēla tā sirdi

— Kungu Kungs mani paaugstinājis manas nāves brīdī,— Šeba sauca.— jo es mirstu ne kā Sālemas ķēniņa kalps, bet kā brīvs izraēļa vīrs...

Sazvērnieki tad lika aiznest Šebas galvu Zebudas mītnē un viņa to saņēma līksmi smaidīdama. Viņa to mazgāja, iesvaidīja dārgām zālēm un, skūpstīdama Šebas vēsās lūpas un vaigus, runāja it kā tas būtu dzīvs:

— Tu, ak Šeba Bikrus dēls, esi mans vīrs un es esmu tava sieva un neviens cits vīrs vairs pie manis nenāks, jo pirms vēl atausīs nākamā diena, es būšu turpat, kur esi jau tu.

Tad Zebuda ņēma Šebas galvu un, ietinusi to linautā, uzkāpa pilsētas mūrī.

— Lai šurp nāk Joābs!— viņa sauca.

Kad nu Joābs atnāca abi ar Adonju, Zebuda nometa tam pie kājām Šebas galvu.

— Te ir tā vīra galva, ko tu prasīji, Joāb, — Zebuda sauca,— tā vēl nebūs pārvērtušies pīšļos, kad tev no pleciem noripos arī tavējā.

Joābam uz to nebija ko atbildēt, viņš pacēla Šebas galvu un pasniedza to Adonjam.

— Šis nomirdams ir vairāk darījis tev par labu nekā daudzi dzīvodami, jo ir atklājis to, ko par tavu tēvu un tevi domā izraēļa vīri. To prāts ir ļauns un domas negantas, un jo mazāk šo galvu elpe un kustina savus acu plakstus, jo tas labāk...

Tad Joābs pavēlēja pūst trompetes un Sālemas vīri nojauca savas teltis un, apsegļojuši savus ēzeļus, mūļus un kamieļus, devās atpakaļ uz Sālemu.

Kad to redzēja Abelbetmahas ļaudis, tie līksmojās un sapulcējušies rīkoja dzīras un upurēja barotus un puķēm rotātus vēršus Baala un tā māsas Anatas altāros. Arī Zebuda Pedajus meita pavēlēja savām kalponēm, lai tās to mazgā, iesmaržo un ietērpj dārgās drēbēs.

— Šodien,— viņa teica,— es otro reizi svinu kāzas ar Šebu Bikrus dēlu un reizē ar viņu iegrimstu tumsā, no kuŗas neviens vēl nav iznācis atpakaļ gaismā.

Tad viņa paņēma asu dunci un iedūra to savā sirdī.

19.

Gudrs, veikls un apdomīgs vīrs visās lietās bija kanclers Josafāts Aķilūda dēls. Ar šo savu gudrību un apdomību viņš bija sakrājis lielu mantu, kas glabājās tā nama tīnēs, lādēs, pagrabos un pieliekamos kambaŗos. Klusās nakts stundās, kad gulēja viņa sievas, bērni un kalpotāji līdz ar vergiem un verdzenēm, Josafāts ar mazu bronzas spuldzi rokās nokāpa sava nama pagrabos un, atvēris tur tīnes un lādes, priecājās par visu, ko tur redzēja. Viņš izcēla no tīnēm dārgās drēbes, kas bija austas no smalkām, purpura, zilā un karmezina krāsā austām dzijām un apvīlētas ar zeltu. Tad pacēla vākus kastēm, kur mirdzēja un laistījās visās varavīksnes krāsās krizolīta, jaspisa, rubīna, smaragda, jacinta, akata un ametista zīles, iekaltas zelta gredzenos lielākās un mazākās važās un važiņās un ausu, roku un kāju sprādzēs, spoguļu kātos un turzās un kārbiņās, kur glabājās nardus, galbana, mīru un kalamus smaržas un ziedes. Josafāts zināja, kuŗas no šīm skaistajām un dārgajām lietām bija gatavojuši veiklie Dana cilts zeltkaļi un grebēji un kuŗas viņš par dārgu cenu bija pircis no Takalas Meselemijas dēla un citiem tirgotājiem, kas ieradās Sālemā no Babilonas, Ašura, Sābas, Ēģiptes, Ofira un citām zemēm aiz Lielās jūŗas. Josafāts kaislīgi mīlēja šīs skaistās lietas un lietiņas, un, kad vien atļāva laiks, iepriecināja savu garu un savas acis ar šo mākslas darbu daiļajām formām, smalko sīkumu izdomu un tīro un veiklo darbu. Par šīm lietām priecādamies viņš bija tas, kas viņš tiešām bija — smalks, baudkārs un alkatīgs mākslas mīlētājs. Visur citur viņš bija gudrais, visuzinīgais, veiklais un viltīgais Sālemas Ķēniņa kanclers, kurš ar savu laipnību, asprātību un izmaņu saistīja kā ķēniņu, tā visus citus un, tiem pašiem nemanot, atklāja to domas un nolūkus un tāpēc arvienu zināja, ko darīt vienā un kā rīkoties citā gadījumā.

Iedams no vienas mantu tilpnes pie otras, Josafāts nicīgi smaidīja. Protams, ne par mantām, bet par cilvēkiem, kas nepazina šo daiļo lietu izbaudīšanu, bet skrēja vai sienā savu sīko iedomu pēc. Kas gan bija viss tas, ko cilvēks veidoja savās domās, bet nespēja vai neprata to ietvert redzamā, taustamā veidā? Ak, šie nicināmie muļķa kumosu lišķi!

Ar šīm īgnajām domām Josafāts pietuvojās kādai tilpnei, kas nebija necik izskatīga un it kā paslēpta aiz citām. Josafāts to uzmanīgi pacēla gaismā. Viņš atrada tās sānos vietu, ko neviens nebūtu ievērojis, un ar kādu dīvainu izdarību piespieda tai rokas vidējo pirkstu. Ar klusu knikšķi atvērās tilpnes vāks un atklājās tīrā zeltā izstrādāta kaila sievietes figūra, guldīta dārga, smalka linu audekla segā. Josafāts nolika tilpni uz kāda akmens izciļņa un novietoja spuldzi tā, lai gaisma krīt no augšas. Sievietes tēls bija veidots tik droši un visi tā sievišķīgie atributi izcelti ar tik nevainojamu prasmi, ka tas varēja būt tikai liela meistara darbs.

Josafāts mieloja acis ar tēla skaistumu ilgu laiku.

— Šī Kretas Aštarota man maksāja piecsimt zeķeļu zeltā un piecu manu vergu galvas, — bija teicis Takala Meselamijas dēls ar mazliet skumju smaidu, — bet es ceru šo summu divkāršoti atgūt Babilonā...

— Tu vari to saņemt arī šeit,— Josafāts tad viņam bija piebildis un, protams, Takala bija ar mieru, jo arī viņš bija gudrs vīrs un saprata ļoti labi, ka Mozus likums, kas aizliedza ješurunam darināt un pat uzskatīt cilvēka attēlu, bija domāts tikai tautai, bet ne tādam mākslas cienītājam, kāds bija Josafāts Aķilūda dēls, Sālemas ķēniņa kanclers.

Tā sevi iepriecinājis un atsvaigojis mākslas priekā, Josafāts atgriezās sava nama ikdienā, kas bija saimniecisku un politisku uzdevumu gandrīz vai pārslogota. Un patlaban tur viņam vajadzēja sarunāties ar pravieti Nātanu, kas līdzīgi Josfātam bija ķēniņa uzticības vīrs. Šis stāvoklis abus vīrus nereti nostādīja uzdevumu priekšā, kuŗus varēja risināt tikai kopīgiem spēkiem. — Kā josta pieglaužas jo cieti gurniem, tā Judas vīri pieglaudušies Joābam un ķēniņa dēlam Adonjam. — Nātans nopūtās, — un kad abi, pārvarējuši Šebu Bikrus dēlu, atgriezīsies Sālemā, tad daudziem viņu maizes rieciens iespriedīsies kaklā...

(Turpinājums sekos)

Vēlams trimdas latviešu mūzikas žurnāls

Dziesmu svētku laikā Toronto tikās arī daudzi latviešu komponisti, kuŗu lielāko daļu preses fotografam izdevies uzņemt vienkopus pēc instrumentālmūzikas jaundarbu koncerta. Uzņēmumā no kreisās pirmā rindā — A. Jērums, V. Ozoliņš, J. Kalniņš, T. Ķeniņš un A. Purvs; aizmugurē — K. Lesiņš, G. Pone, A. Strombergs un A. Jansons. Foto: J. Līgers

Pēc komponista Alberta Jēruma priekšlasījuma par latviešu mūzikas problēmām (8. jūnijā Latviešu namā Toronto) notika pārrunas prof. T. Ķeniņa vadībā, kuŗās piedalījās Anglijas viesis ar komponistiem un diriģentiem I. Saksu un A. Purvu. Diskutēja par sāpīgākajiem trūkumiem trimdas mūzikas dzīvē un par to novēršanu. Pieskaroties koŗu repertuāram, A. Purvs pieminēja apnicīgo vienveidību, īpaši garīgo koncertu programmās, kur parasti atkārto nedaudzus labi pazīstamus koŗdarbus, kā Ābeles „Viena zvaigzne”, Melngaiļa „Debesis daudzina” u. c., kaut Austrālijā savākts 400 garīgu dziesmu. Ierobežota izvēle garīgo solo dziesmu pūrā, kur jāizlīdzas ar svešštautu darbiem. I. Sakss domāja, ka rīkotājiem būtu jāzina, kādēļ koncertu rīko, tādēļ programmā nepieciešama stila vienība. Visi vienprātīgi atzina, ka šie trūkumi novērojami kā koŗu, tā solistu un instrumentālmūzikas koncertos. Mums neesot tradiciju.

Bet šeit gan gribētos iebilst, ka brīvās Latvijas mūzikas mācības iestādēs, tā Vācijā un citur jau no 1. kursa māca programmas izveidošanā ievērot stila prasības, tā ka gluži nevarētu runāt par tradiciju trūkumu. Izskanēja pat asprātīga doma ļaut mācītājam nosacīt, kādi darbi programmā uzņemami Bet ko tad, ja mācītājam tradiciju mūzikā nav?

T. Ķeniņš iešķīla pavisam atskabargainu jautājumu: kā izdabāt reizē vecākajai paaudzei, kas koncertos vēlas klausīties dziesmas, kas izraisa atmiņas, pazīstamas un mīļas no seniem laikiem, un jaunajai trimdā izaugušajai, kas vērtē mūziku patstāvīgi, bez sentimenta, un vēlas klausīties svaigākus darbus. Viduscelu ieteica A. Jērums, domādams, kaku no vecā repertuāra būtu izvēlamas dziesmas, kas negarlaiko, jo mūsu oriģinālldziesmu pūrā vēl liels skaits maz dzirdētu melodiju,

Atzīdami objektīvas latviešu mūzikas kritikas nepieciešamību, diskusijas dalībnieki izteicās, ka būtu vēlams mūzikas žurnāls, kas iznāktu kaut reizi gadā un kuŗā iztirzātu redzamākos notikumus latviešu trimdas mūzikas dzīvē. ASV mūziķu saimē šī ideja jau apsvērta, un domāts par šāda žurnāla izdošanu. Atskanēja arī pa nosodošai piezīmei attieksmē uz latviešu vispārējo nostāju pret mūzikas izdevumiem trimdā, kuŗus pat koŗi iegādājas tikai pa eksemplāram diriģentam, pēc tam dziesmas pavairojot rotātora technikā, bet iespiestie eksemplāri paliek grāmatizdevēju plauktos, līdz neviens vairs negrib uzņemties jauna mūzikas darba izdošanas risku. Nosodīja arī organizāciju un kopu neizprotamo „atturību” autoru honorāru nokārtošanā. Par anekdotu jau kļuvis gadījums ar pazīstama skaņraža darbu, kas, reiz atskaņots Austrālijas latviešu kultūras dienās, pēc gaŗas un pamatīgas sarakstes autoram ienesis — 56 centu honorāru!.. Šai sakarā ierosināja no dziesmu svētku atlikumiem atlicināt kādu lielāku summu latviešu mūzikas izplatīšanai izdodot vērtīgāko jaundarbu skaņu plates, arī J. Vītola dziesmas ar tekstu tulkojumiem angļu un citās valodās. A. Jērums ierosināja šādas summas ieguldīt globāla kultūras fonda izveidošanā, no kuŗa līdzekļiem varētu izdot koŗu materiālus, jaundarbus, apmācīt diriģentus u. t. t. Īpaši derētu jau laikus padomāt par trimdā pieejamu folkloras materiālu savākšanu, jo brīvajā Latvijā tie netika sakārtoti, bet tagad, pēc 20 okupācijas gadiem sajukums mūsu folklorā okupētajā Latvijā jau diezgan jūtams.

—ms.

Studentu vienību 40 gadi

1925. gada pavasarī Latvijas universitātē dibinājās četras jaunas studentu organizācijas — vienotnes Latviete, Ausma, Līdums un Zelmenis. To dibinātāji gribēja izveidot slēgtas studentu organizācijas ar tīri latviskām tradicijām, kas paustu vienības ideju un jaunus ierosinājumus sabiedriskajā dzīvē. Visas četras sekoja kopīgiem piecіem centieniem: zinātnei, darbam, skaidrībai, brīvībai un tēvzemei. Vienotņu pilntiesīgie locekļi — draugi — solījās kalpot šiem centieniem, sekojot laika garam. Vienotnes uzsāka jauku tradiciju: ik pavasari, mācības gadam beidzoties, iziet tautā ar kādu pašu spēkiem veiktu darbu, kas reizē paustu arī jaunu ierosinājumu. Tā radās pirmā tūrisma vitrīna Latvijā, pirmais senceltnes dāvinājums Brīvdabas mūzejam, savas skolas apdāvināšana vēl pirms Draudzīgā aicinājuma un citi nozīmīgi darbi.

Dibinoties Studentu vienību savienībai, trīs vienotnes iekļāvās tajā, apzīmējoties par vienībām un pārnesot uz turieni arī minēto pavasaŗa darba svētku pasākumu.

Vienību (vienotņu) dibinātāji bija galvenokārt jauni studenti, bet drīz tiem pievienojās arī vidējās paaudzes akadēmiķi — prof. A. Švābe, prof. N. Malta, prof. F. Gulbis, J. Grīns, vēst. P. Dreimanis u. c. Vienību saimē bija krietni liels universitātes mācības spēku procents. No tiem Kanadā pašreiz māca prof. Dr. A. Tauriņš un prof. A. Dreimanis.

Trimdā vienībnieki ir stipri izkliedēti un parasti darbojas Vienību savienības vai akadēmiskās kopās, tāpat aktīvi sabiedriskajā dzīvē. Kur izveidojušās lielākas grupas — kopas, tur vienībnieki ir vairāk saliedēti un viņiem pievienojas arī jaunie latviešu studenti no vietējām augstskolām un universitātēm, kā tas, piemēram, ir Toronto, kur lielākā kopa ir vienībai Līdums.

Kanadas latviešu 4. dziesmu svētku laikā līdumieši, zelmeņi, latvietes un ausmas pulcējās 29. maija vakarā Toronto, lai atzīmētu savu organizāciju 40. gada dienu. Svinīgo sagaitu atklāja un vadīja Vienību savienības Kanadā un Līduma Toronto kopas vecākais inž. E. Kraulis. Akadēmisko runu par tematu „Latviešu sniegumi zinātnei” teica Līduma vecdraugs un Montrealas McGill universitātes profesors A. Tauriņš.

Līdums šajos svētkos saņēma savu atjaunoto karogu, ko dāvināja vienības Ausma tautiete un Līduma goda saviete Ilga Liniņa, līdumiešu dāmām pievienojoties ar karoga piederumiem un tautisku vāzi. Karogu iesvētīja māc. A. Čops, un to no Līduma dibinātājiem J. Vītola un D. Zušmaņa saņēma jaunās paaudzes līdumieši M. Ešmits un A. Griķis.

Svinīgā kopējā sagaita bija pulcējusi ļoti kuplu vienībnieku saimi.

Montrealas latviešu ev - lut. Sv. Pāvila draudzes iesvētītie: no kreisās — Virģīnija Irma Sproģe, māc. Viesturs Šēfers un Lilita Sandra Gundega Roga; aizmugurē — Aivars Vilis Šaparovskis, Baiba Brigita Ināra Roga un Arnis Dārznieks. Foto: R. Sīmanis

SADBERIJĀ ATJAUNOTI ARODBIEDRĪBU KAŖI

1962. gadā pēc vairāk nekā gadu gaŗas cīņas Tēraudstrādnieku arodbiedrība (USA) panāca uzvaru pār Raktuvju un kausētavu arodbiedrību (MMSW) un ieguva tiesības pārstāvēt INCO (International Nickel Co. of Canada) strādniekus ne tikai Ontario provincē, bet arī Manitobā. Sadberijā strādājošie baltieši, sevišķi latvieši, ar maz izņēmumiem nostājās tēraudstrādnieku pusē, jo Raktuvju un kausētavu arodbiedrības vadībā bija pazīstami komūnisti. Šo vadītāju un viņu ietekmes dēļ minēto arodbiedrību piecdesmito gadu sākumā izslēdza no Kanadas strādnieku kongresa (CLC), kas 1958. gada streikā izrādījās ļoti svarīgs faktors. Kongresā pārstāvētās arodbiedrības, un tādu ir vairums, bija ļoti kūtras Sadberijas streikotāju atbalstīšanā, bet vietējā arodbiedrība 14 miera un pieticības gados nebija padomājusi par streika līdzekļu uzkrāšanu.

Valdības pārraudzītās vēlēšanās tēraudstrādnieki ieguva pārstāvniecības tiesības INCO darbības rajonos, bet ar ļoti niecīgu balsu vairākumu. Pirmo līgumu tēraudstrādnieki ar INCO parakstīja 1962. gada jūlijā. Līgums, protams, nebija tāds, kāds bija iecerēts, pašu strādnieku vainas dēļ, jo mazākums, t. i. Raktuvju un kausētavu arodbiedrības atbalstītāji nepievienojās vairākumam, bet turpināja darboties kā atsevišķa organizācija, sašķeļot strādnieku spēkus, reizē ar to samazinot spiedienu uz INCO. Pamazām tomēr Tēraudstrādnieku arodbiedrība nostiprināja savu stāvokli, un pēdējās ziņas vēstīja, ka locekļu skaits Sadberijā pieaudzis uz 11.000. Bet jau šī gada sākumā Raktuvju un kausētavu arodbiedrība uzsāka kampaņu zaudēto tiesību atgūšanai Sadberijā un šī gada maijā iesniedza Ontario darba ministrijā lūgumu izdarīt Sadberijā jaunu nobalsošanu par to, kuŗu arodbiedrību strādnieki vēlas par savu pārstāvi. Lai šādu lūgumu iesniegtu, iesniedzējiem jāuzrāda paraksti no vismaz 45% nodarbināto, bet lai vēlēšanās uzvarētu, pietiek ar 50% un vienu balsi. Kā jau šādos gadījumos parasts, abas puses apgalvo, ka strādnieku vairums stāv aiz tām, kādēļ pretējai pusei nav nekādu izredžu uz panākumiem. Kam taisnība, rādīs laiks, un liekas, ka jāgaida būs ilgi, jo lielā un bagātā Tēraudstrādnieku arodbiedrība vēlēsies Sadberijas strādniekus paturēt ja ne cita, tad sāva prestiža dēļ, bet Raktuvju un kausētavu arodbiedrībai INCO strādnieku iegūšana ir dzīvības un nāves jautājums.

L. G.

RAKSTAMMAŠĪNAS par visizdevīgākām cen ALEKSANDRS KĀNBERGS, 65 Ferrier Ave., pie Danforth Ave, Tel: 463-2667

ANDREJSONS
APDROŠINA.
463 — 7313

Pavasaŗa svētkos Sidrabenē 6. jūnijā skaistais un siltais laiks deva iespēju mazajiem viesiem pēc sirds patikas izbradāties pa upes atteku. Foto: J. Līgers

„Tāpat kā katru gadu, arī šogad Jāņos Sidrabenē līgos, paredzams, vairāk nekā tūkstoš Jāņa bērnu,” labojot un sakārtojot deju grīdu, pastāsta Kārlis Zariņš (pa kreisi) un Alberts Kajaks. Līgo svētki Sidrabenē 19. jūnijā būs plašāki nekā iepriekšējos gados ar Intas Purvas iestudēto uzvedumu „Jāņu nakts teiksma,” ar aplīgošanos, pārsteigumiem un citām Jāņu izdarībām. Dziesmas un dejas iestudējis A. Liepa. Foto: J. Līgers

TORONTO ZIŅAS

● Baltijas tautu federācijas Kanadā rīkotajā masu sanāksmē Massey Hall 17. jūnijā, plkst. 8 vakarā piedalīsies un galveno runu teiks Kanadas aizsardzības ministrs P. Heljers (Hellyer). Sanāksmi organizē sakarā ar Baltijas valstu 25 gadu okupāciju un 14. jūnija deportāciju atceri ciešā sadarbībā ar Baltijas tautu brīvības komiteju ASV. Kopīgi izstrādāts arī plašāks manifests iesniegšanai valdības iestādēm un vadošām politiskām personām. Katra latvieša pienākums ir piedalīties 17. jūnija sanāksmē Massey Hall, tā apliecinot, ka, brīvībā dzīvodami, neesam aizmirsuši komūnistu varmācīgos noziegumus pret mūsu tautu un valsti, reizē prasot brīvās pasaules aktīvu rīcību Baltijas valstīm nodarīto netaisnību labošanai.

● Pēc aizvadītajiem dziesmu svētkiem pirmā sēdē 11. jūnijā pulcējās rīcības komiteja Ž. Šmita vadībā. Sēdes ievadījumā Ž. Šmits veltīja pateicības vārdus visiem darbiniekiem, kas pielikuši pūles un darbu, sekmējot svētku labo izdošanos. Īsā laika dēļ vispārējs un pilnīgs pārskats par atsevišķajiem sarīkojumiem vēl nav iespējams, bet nozaŗu vadītāji ziņoja tikai vispārējos vilcienos. Par rakstnieku cēlienu dzejniece Velta Toma izteicās, ka līdz šim dzirdētas tikai labas atsauksmes. Vokālo jaundarbu koncertā pēdējā brīdī radušās dažas grūtības programmas izpildītāju maiņas dēļ, kā ziņoja Ž. Zentiņš, bet visumā tas izdevies labi. Par informācijas centra darbu izsmeļošu pārskatu sagatavos tuvākajā nākotnē, ziņoja E. Āpše. Tautas deju lieluzveduma vadītājs A. Bāliņš informēja, ka lieluzvedumā piedalījušies pavisam 455 dejotāji, no tiem 291 pieaugušais. Deju grupu sacensības radījušas plašu interesi un tās turpināmas arī nākošajos dziesmu svētkos. Par garīgo koncertu J. Petzalis izteicās, ka Sv. Andreja baznīca, kur koncerts notika, bijusi vārda tiešajā nozīmē pārpildīta, un var rēķināt, ka koncertu noklausījušies ap 1500 apmeklētāju. Svētku ballē lielākais pieplūdums radies tieši pēdējās stundās, kā izteicās R. Strazds. Techniski vislielākais darbs vēl arī pēc svētkiem būs veicams kasierim V. Veitmanim, jo dažādie rēķini un norēķini tikai tagad sāk ienākt. Ar L. Jansones un R. Zamlovskas izkārtoto koristu un svētku dalībnieku ēdināšanu visi bijuši sevišķi apmierināti. A. Purvs izteica neapmierinātību, ka garīgā koncerta programma mainīta, nesazinoties ar rīcības komiteju. Sekojot J. Roņa rakstiskam lūgumam, nolēma pagarināt līdz 15. septembrim aizdevuma (2500 dol.) atmaksu, kas piešķirts filatelijas un numizmatikas izstādes medaļas izgatavošanai, jo tās noiets nav īstenojies agrāk iecerētajos apmēros. Pārrunāja arī dziesmu svētku skaņu plašu izdošanu un piemērota fotoalbuma sastādīšanu, šai vajadzībai redakcijas kolleģijā izraugot A. Bāliņu, M. Gruzīti, A. Purvu un V. Tomu. Mākslinieciskā ietērpa izstrādāšanai pieaicinās kādu no vietējiem latviešu māksliniekiem.

● Kanadas audēju 13. gadskārtējā izstādē Ņina Jurševska ieguvusi atzinības rakstu par savu figūrālo sienas segu.

● Latviešu filatelistu kopas sanāksmē priekšsēdis M. Zichmanis informēja, ka saņēmis no Kanadas pasta ministrijas Otavā aizrādījumu, ka dziesmu svētku pasta izmantotāji vairākos gadījumos nav ievērojuši starptautiskos pasta noteikumus, kas noliedz dažādu piemiņas marku līpināšanu vēstuļu priekšpusē. Kā ministrijas vēstulē norādīts, pasta iestādes šādus sūtījumus nosūtījusi atpakaļ (ja uzdota nosūtītāja adrese) vai arī iznīcinājusi. Tā izskaidrojami daži pārmetumi par svētku pastā nodoto sūtījumu nesaņemšanu. Filatelijas un numizmatikas izstādes kopējais apgrozījums, kā izteicās rīcības komitejas priekšsēdis J. Ronis, svārstās ap 100 dol., bet visi norēķini laika trūkuma dēļ vēl nav sakārtoti. No Kanadas nacionālās izstādes hobiju nodaļas saņemts aicinājums piedalīties tajā arī ar Latvijas pastmarkām. Šo ierosinājumu atzina par pieņemamu un uzdeva M. Zichmanim un A. Dzintaram kārtot latviešu piedalīšanos. Interesenti aicināti pieteikties pie M. Zichmaņa, 161 Olive Ave., Willowdale, tālr. 221 - 7760 līdz 22. jūnijam.

● Zigfrīda Jurševska keramikas darbnīca un salons 1425 A Bloor St. W., Toronto 9, būs slēgts laikā no 17. — 20. jūnijam.

● Dianas Jablokovas - Vorpas klasiskā baleta skola aicināta piedalīties 16. jūnijā, plkst. 8 vakarā Royal York ielas Kristus baznīcas rīkotajā mākslinieciskajā vakarā. Sestdien, 19. jūnijā, plkst. 9 vakarā baletskolas audzēkņi piedalīsies Skarboro golfa kluba gadskārtējos terases svētkos ar speciālu baleta programmu.

● Ontario Craft Exhibition no vairāk nekā 400 pieteiktajiem darbiem starp žūrijas komisijas izraudzītajiem un izstādei piemērotajiem 70 darbiem bija Veltas Vilsones austā mēbeļu drāna un Zigfrīda Jurševska keramikas izstrādājums — augļu trauks.

● Mūsu laikraksta līdzstrādnieka un karikatūrista Ed. Keiša feļetons par mēness iekaŗošanu ievietots Ontario skolu pārvaldes žurnālā „The Argus”. Feļetons aptveŗ divas lappuses ar 3 karikatūrām.

Aizrādījums

DV Grāmatnīca un Latvija Amerikā birojs vasaras mēnešos līdz 7. septembrim darbosies šādos laikos:

no pirmdienas līdz trešdienai no pl. 8.30—6 vak.,
ceturtdienās un piektdienās no pl. 8.30—8 vak.,
sestdienās no pl. 8.30—pl. 12 dienā.

491 College Street, Toronto 4.
Tel.921—7121

Izsakām dziļāko pateicību visiem tautiešiem, kuŗi atcerējās un piedalījās manas mīļās sievas un mūsu mātes Metas Tannes izvadīšanā uz pēdējo dusu.

K. Tannis un dēli.

Konstruējusies LEL

Mācītāju un draudžu pārstāvju konferenc
draudžu apvienības (LELDA) Kanadas apgaba
— vadītāja vietnieks, jaunatnes un svētdienas
gais vadītājs māc. V. Šēfers un dāmu komi
ģis; aizmugurē — kasieris A. Millers (Otava
realas Trīsvi

Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības (LELDA) Kanadas apgabala jaunievēlētās valdes pirmā sēde notika 26. maijā Montreālā. Sadalot amatus, valde konstruējās šādi: apgabala garīgais vadītājs — māc. Viesturs Šēfers, vadītāja vietnieks, svētdienas skolu un jaunatnes darba pārzinis — māc. Artūrs Voitkus, dāmu komiteju darba un garīgās literatūras pārzinis — māc. Edu-
ards Ķerģis,
Tērauds (Trī
Montreālā) u
mins Millers
Otavā). Valde
not draudžu
vināt Kanad
rējā konferen
tonā lemto,
šu centros, k
dzes, tiesības
tāju garīgiem

Vainīgs va

Demonstrētājiem pret ASV kongresa pretamerikāniskās darbības izmeklēšanas komisiju Čikagā šoreiz neizdevās paredzētā slidināšanās pa tiesas nama 25 stāvu kāpnēm: ievērojot lielā stila gatavošanos, izmeklēšanu no pilsētas centra pārcēla uz kādu atstatu un nojaukšanai nolemtu tiesas ēku ezermalā, kur iepriekšējā nedēļas nogalē steigā sanesa atpakaļ mēbeles un biroja piederumus. Pirmajā dienā komisiju sagaidīja demonstrācija, kuŗas apmērus vietējie laikraksti vērtēja ap 250 — 400 cilvēku, bet komūnistu avīze „Worker” — ap 1000. 19 tika apcietināti. Otrā dienā lietainā laika dēļ demonstrācija bija sarukusi uz apm. 100 pers. (13 apcietināti), to vidū vairums t. s. „bītņiku.” Bija arī dažas sievietes, izģērbušās par raganām (atgādinot sen. Mekārtija „raganu prāvas”). Trešā dienā demonstrantu skaits atkal pieņēmās, notika svaidīšanās ar krāsu un mēģinājumi ielauzties tiesas namā, kas beidzās kautiņā ar policiju. 39 apcietinā-
ti, 2 demonst
Klausināša
ņēma Lolabe
ba, kas FBI
rākiem gadie
mūnistu part
te, nāk no t
apvidus, to
mas, kādas
sakarā ar k
nos rašu ties
nojamu droš
si pašas izvē
saviem pierc
viņa pašreiz
paredzēts izd
liecību visu
sijas pretinie
ālēšanās. Pre
bija redzams
mūnistu pa
Grīns, kas,
dēšanas ciet
zīcs no drau
Pad. savienīb
Otrā dien
aģents Armst
šināšana ve
izsauktie att
aizbildinoties

AR PĪPI UZ JUM

Katrs emigrants, kas šai kontinentā iecelojis caur Ņujorkas ostu, vispirms ar lielām cerībām vērojis Brīvības statuju. Daļai cerības uz jaunu un panākumiem bagātu dzīvi piepildījušās, citiem tās palikušas tikai cerības.

Šī „Jaunava” Ņujorkas ostā šogad 19. jūnijā atskatās uz 80 gadiem. Franču tauta šo statuju 1884. gada 4. jūlijā „pasniedza” amerikāņu sūtnim Parīzē, bet tikai 1885. gada maijā 214 kastēs ar kuģi nosūtīja uz Ņujorku, kur sāka uzstādīt 19. jūnijā. Statujas izgatavošanai franču tauta ziedoja ap 250.000 dolaru, amerikāņi pamata izbūvei ziedoja 280.000 dolaru. Tikai 1886. gada 28. oktobrī prezidents Klīvlends statuju iesvētīja. Tās mazāks atveids atrodas uz Sēnas upes tilta Parīzē.

Līdz Brīvības statujas pamatiem var uzbraukt ar celtni. Kam spēks un griba, var kāpt pa lokveida kāpnēm līdz novērošanas tornim statujas kroņa pierē. Kāpnes ved arī uz pacelto lāpu, bet tās ir šauras un publikai slēgtas.

☆

Modernākais veids, kā sagādāt sabiedriskus līdzekļus, ir dažāda veida loterijas. Vērojot rakstus laikrakstos, liekas, ka visvairāk izlozētas gleznas, kas lielākoties
ir gleznotāju
nu izlozes iz
rojamāko lat
tiku, jo ar
izmantojot g
veltī laiks g
pieliek līdzek
ru reizi rūpī
mākslinieku
ties dažiem
ka tagad jau
dzīgos līdze
vākt. Vai tie
Pagājušo g
rojs rīkoja i
mestu — ce
gu. Izloze
kaut laimest
ja no tā. N
rīko izlozes,
mesti bijuši
dolaru kļu
mesti ledu
aparāts, put
ar 99 trauk
Laimestiem
līdz 1800 do
likums līdz
Septembrī
lē Ņujorkā
Daugavas V
rīko 14. jūn
šanas nobeig
izlozi, bet d
draudze Mik
dol. kļu zīm
giem mājturī

e: no kreisās — Virgīnija Irma
ga; aizmugurē — Aivars Vilis Ša-
s Dārznieks. Foto: R. Simanis

BIEDRĪBU KAŖI

pietiek ar 50% un vienu balsi. Kā jau šādos gadījumos parasts, abas puses apgalvo, ka strādnieku vairums stāv aiz tām, kādēļ pretējai pusei nav nekādu izredžu uz panākumiem. Kam taisnība, rādīs laiks, un liekas, ka jāgaida būs ilgi, jo lielā un bagātā Tēraudastrādnieku arodbiedrība vēlēsies Sadberijas strādniekus paturēt ja ne cita, tad savā prestiža dēļ, bet Raktuvju un kausētavu arodbiedrībai INCO strādnieku iegūšana ir dzīvības un nāves jautājums.

L. G.

RAKSTĀMMAŠĪNAS
par visizdevīgākām cenām
ALEKSANDRS KANBURGS,
65 Ferrier Ave., pie Danforth Ave., Tel: 463-2667

ANDREJSONS
APDROŠINA.
463 — 7313

s deva iespēju mazajiem viesiem
atteku. Foto: J. Ligers

ams, vairāk nekā tūkstoš Jāņa
(pa kreisi) un Alberts Kajaks.
gados ar Intas Purvas iestudēto
un citām Jāņu izdarībām. Dzies-
Foto: J. Ligers

Konstruējusies LELDA Kanadas valde

Mācītāju un draudžu pārstāvju konferencē 1. maijā Hamiltonā ievēlētā Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības (LELDA) Kanadas apgabala valde, kas konstruējusies 26. maijā: no kreisās — vadītāja vietnieks, jaunatnes un svētdienas skolu vadītājs māc. A. Voitkus, apgabala garīgais vadītājs māc. V. Šēfers un dāmu komiteju un garīgās literātūras pārzinātājs māc. E. Ķerģis; aizmugurē — kasieris A. Millers (Otavas Miera draudze) un sekretārs J. Tērauds (Montrealas Trīsvienības draudze). Foto: R. Simanis

Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības (LELDA) Kanadas apgabala jaunievēlētās valdes pirmā sēde notika 26. maijā Montreālā. Sadalot amatus, valde konstruējās šādi: apgabala „garīgais vadītājs — māc. Viesturs Šēfers, vadītāja vietnieks, svētdienas skolu un jaunatnes darba pārzinis — māc. Artūrs Voitkus, dāmu komiteju darba un garīgās literātūras pārzinis — māc. Eduards Ķerģis, sekretārs — Jānis Tērauds (Trīsvienības draudzes Montreālā) un kasieris — Armins Millers (Miera draudze Otavā). Valde nolēma lūgt izziņot draudžu biļetenos un iedzīvināt Kanadas apgabala vispārējā konferencē 1. maijā Hamiltonā lemto, — proti, ka „latviešu centros, kur ir latviešu draudzes, tiesības uz draudžu mācītāju garīgiem pakalpojumiem ir vienīgi draudzes locekļiem un viņu ģimenēm. Ārpus draudzes esošajiem tautiešiem, kas neievēro vairākkārtīgus aicinājumus iestāties draudzēs, garīgā aprūpe sniedzama tikai ar katrreizēju archibīskapa piekrišanu." Valde vēl nolēma rudenī rīkot svētdienas skolu skolotāju kursus un apgabala mācītāju sanāksmi, kurā paredzēti referāti par teoloģiskiem jautājumiem.

V. Š.

Ģenerālim Laveniekam 75 gadi

Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalierim ģenerālim Jānim Laveniekam — Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībniekam, bij. bruņoto vienību pulka komandierim un vēlāk Lejaskurzemes garnizona priekšniekam — 12. jūnijā piepildījās 75. mūža gadi.

Gen. J. Lavenieks ne vien sekmīgi veicis visus militāros uzdevumus, bet arī viņa sabiedriskā organizatoriskā darbība vainagojusies panākumiem. Vācu okupācijas laikā J. Lavenieks darbojās Kaŗavīru palīdzība priekšnieka vietnieka amatā. Ļoti tuvs viņam vienmēr bijis latviešu tautas liktenis, kādēļ ģenerālis ne tikai dzimtenē rosīgi piedalījās dažādu organizāciju darbā, bet palīdzēja kārtot arī dažādas trimdinieku problēmas pēc kaŗa Rietumvācijā. 1955. gadā viņš aizgāja vecuma pensijā un tagad dzīvo Ņubransvikā (N. J.), ziedodams daudz laika atmiņu rakstīšanai par Latvijas bruņoto vienību pulku. Šī viņa rakstītā vēsture papildinās Latvijas atbrīvošanas kaŗa vēsturi un vēlāko valsts celtniecības posma attīstību.

Ģenerāļa 75 mūža gadi bijuši cīņas un darba gadi, viņa pieredze un veikums kā kaŗa laukā, tā sabiedriskajā dzīvē bijuši raženi, ko liecina daudzie apbalvojumi jau kopš cariskās Krievijas laika — pieci kauju ordeņi; par drošsirdību Latvijas atbrīvošanas cīņās viņš apbalvots ar Lāčplēša kaŗa ordeņa III šķiru. Organizatoriskā darbā sevišķi minams viņa veikums, apbruņojot modernām ieročiem bruņotā pulka vienību vienību. Jubilārs ir korporācijas Tervetia goda filistrs.

A. Z.

Vainīgs vai nevainīgs?

Demonstrētājiem pret ASV kongresa pretamerikāniskās darbības izmeklēšanas komisiju Čikagā šoreiz neizdevās paredzētā slidināšanās pa tiesas nama 25 stāvu kāpnēm: ievērojot lielā stila gatavošanos, izmeklēšanu no pilsētas centra pārcēla uz kādu atstatu un nojaukšanai nolemtu tiesas ēku ezermalā, kur iepriekšējā nedēļas nogalē steigā sanesa atpakaļ mēbeles un biroja piederumus. Pirmajā dienā komisiju sagaidīja demonstrācija, kuŗas apmērus vietējie laikraksti vērtēja ap 250 — 400 cilvēku, bet komūnistu avīze „Worker" — ap 1000. 19 tika apcietināti. Otrā dienā lietainā laika dēļ demonstrācija bija sarukusi uz apm. 100 pers. (13 apcietināti), to vidū vairums t. s. „bītņiku." Bija arī dažas sievietes, izģērbušās par raganām (atgādinot sen. Mekārtija „raganu prāvas"). Trešā dienā demonstrantu skaits atkal pieņēmās, notika svaidīšanās ar krāsu un mēģinājumi ielauzties tiesas namā, kas beidzās kautiņā ar policiju. 39 apcietināti, 2 demonstranti ievainoti.

Klaušināšanas pirmo dienu aizņēma Lolabellas Holmsas liecība, kas FBI uzdevumā pirms vairākiem gadiem iefiltrējusies komūnistu partijā. Viņa ir nēģeriete, nāk no trūcīga ASV dienvidu apvidus, tomēr sapratusi briesmas, kādas draud visai zemei, sakarā ar komūnistu iejaukšanos rašu tiesību cīņās. Ar apbrīnojamu drošsirdību viņa veikusi pašas izvēlēto uzdevumu. Par saviem pieredzējumiem pagrīdē viņa pašreiz raksta grāmatu, ko paredzēts izdot šai rudenī. Viņas liecību visu laiku traucēja komisijas pretinieku starpsaucieni un ālēšanās. Pretdemonstrantu vidū bija redzams arī bij. Illinojas komūnistu partijas pr-dis Džils Grīns, kas, pēc vairāku gadu sēdēšanas cietumā, nesen atgriezies no draudzīga ceļojuma pa Pad. savienību.

Otrā dienā liecināja FBI aģents Armstrongs. Pēc tam klaušināšana veicās strauji, jo visi izsauktie atteicās runāt, parasti aizbildinoties ar ASV konstitūcijas 5. pielikuma pantu. Bet bija arī daži, kas vienkārši, ne vārda nebilduši, apgriezās un izgāja no zāles. Tiem gan tagad draud sods par ASV kongresa niecināšanu.

Ievērojamākais apsūdzētais ir Dr. Jeremija Stamlers, augstāks Čikagas veselības departamenta ierēdnis, kam pakļauti 40 darbinieku, un viņa asistente Hola. Arī viņi atteicās atbildēt. Tika pierādīts, ka Stamlera mājās notikušas komūnistu partijas sanāksmes. Illinojas komūnistu partijas galva Klods Laitfuts 1959. g. par viņu teicis, ka tas ir uzticams partijas biedrs un veic vērtīgu darbu augstākās intellektuāļu aprindās, jo Dr. Stalmers ir starptautiski pazīstams sirds speciālists un viņa vārds saistīts ar dažādu slavenu universitāšu pētniecības centriem. Viņš bija lūkojis aizkavēt kongresa izmeklēšanas komisijas darba uzsākšanu, iesūdzot to tiesā par pretkonstitūcionālu rīcību, taču šo prāvu zaudēja. Neskatoties uz to, Dr. Stamlers vismaz līdz rudenim paturēs savu amatu, kas viņam ienes 20.000 dol. gadā, jo pilsētas tēvi, pēc komisijas aizbraukšanas kopā sanākuši, nevarēja atrast atlaišanas iemeslu: iestājoties pilsētas dienestā, viņš taču esot zvērējis, ka ir lojāls amerikānis, tātad — caurcaurim godīgs cilvēks . . .

D. V.

AR PĪPI UZ JUMTA

Katrs emigrants, kas šai kontinentā ieceļojis caur Ņujorkas ostu, vispirms ar lielām cerībām vērojis Brīvības statuju. Daļai cerības uz jaunu un panākumiem bagātu dzīvi piepildījušās, citiem tās palikušas tikai cerības.

Šī „jaunava" Ņujorkas ostā šogad 19. jūnijā atskatās uz 80 gadiem. Franču tauta šo statuju 1884. gada 4. jūlijā „pasniedza" amerikāņu sūtnim Parīzē, bet tikai 1885. gada maijā 214 kastēs ar kuģi nosūtīja uz Ņujorku, kur sāka uzstādīt 19. jūnijā. Statujas izgatavošanai franču tauta ziedoja ap 250.000 dolaru, amerikāņi pamata izbūvei ziedoja 280.000 dolaru. Tikai 1886. gada 28. oktobrī prezidents Klīvlends statuju iesvētīja. Tās mazāks atveids atrodas uz Sēnas upes tilta Parīzē.

Līdz Brīvības statujas pamatiem var uzbraukt ar celtni. Kam spēks un griba, var kāpt pa lokveida kāpnēm līdz novērošanas tornim statujas kroņa pierē. Kāpnes ved arī uz pacelto lāpu, bet tās ir šauras un publikai slēgtas.

☆

Modernākais veids, kā sagādāt sabiedriskus līdzekļus, ir dažāda veida loterijas. Vērojot rakstus laikrakstos, liekas, ka visvairāk izlozētas gleznas, kas lielākoties ir gleznotāju ziedotas. Šīs gleznu izlozes izraisījušas dažu ievērojamāko latviešu gleznotāju kritiku, jo ar šādiem ziedojumiem izmantojot gleznotāju, kam jāveltī laiks gleznas radīšanai, jāpieliek līdzekļi, bet darbs ne katru reizi rūpīgi nostrādāts. Šāda mākslinieku kritika lika uztraukties dažiem līdzekļu vācējiem, ka tagad jau nekādā veidā vajadzīgos līdzekļus nevarēšot savākt. Vai tiešām tā?

Pagājušo gadu ALAs sporta birojs rīkoja izlozi ar galveno laimestu — ceļojumu uz Hamburgu. Izloze deva labu atlikumu, kaut laimestiem bija jāizdod daļa no tā. Ņujorkas draudze arī rīko izlozes, kuŗās galvenie laimesti bijuši automašīna, 1000 dolaru ķīlu zīmes, bet citi laimesti ledusskapis, televīzijas aparāts, putekļu sūcējs, servize ar 99 traukiem, galdi un krēsli. Laimestiem vienā loterijā izdots līdz 1800 dol. un tomēr bijis atlikums līdz 8000 dol.

Septembrī vienā nedēļas nogalē Ņujorkā būs divas izlozes. Daugavas Vanagi 25. septembrī rīko 14. jūnija ziedojumu vākšanas nobeiguma akcijas gleznu izlozi, bet dienu vēlāk Ņujorkas draudze Miķeļa tirgū izlozēs 1000 dol. ķīlu zīmi ar 9 citiem vērtīgiem mājturības priekšmetiem.

Ezītis

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

Ņujorka

⊕ Ņujorkas draudzes valde apstiprinājusi Jonkeru dievnama pārbūves un izdaiļošanas plānus. Darbus sāks 15. jūnijā, izveidojot altāri, izbūvējot pārvaldnieka dzīvokli, labojot jumtu un rudenī veicot krāsošanas darbus. Pārvaldnieka dzīvokļi izbūves pēc architekta K. Andersona plāna, veicot darbus ar brīvprātīgu talcinieku palīdzību, bet izdodot uzņēmējiem kanalizācijas un elektrības darbus. Dzīvokļa izbūvei paredzēti 3200 dol. Altāra izbūves mākslinieciskо veidojumu devis E. Dajevskis, plānus gatavojuši architekti K. Andersons un I. Kaņeps, kā arī inž. V. Zālīte. Plānu izgatavošanā konsultēti būvniecības lietpratēji, bet akustikas jautājumos ērģeļu firma un skaņu mākslinieki. Altāŗa un dievnama izdaiļošanas darbi aprēķināti uz 7000 dol. Altāŗa aizmugurē būs skujiņu veida raksts, uz kuŗa krusts. Gar kora telpu izveidojamas kolonnas, līdzīgi veidojumi ar nišām paredzēti pretējā sienā. Darbu daļu veiks talku veidā, daļu izdos uzņēmējiem. Būvdarbus vadīs V. Lucāns un K. Zītāns. Virtuvi apsolījies izveidot E. Straz diņš, ziedojot būvmateriālus un vajadzīgos virtuves piederumus. Budžets šī gada pārbūves darbiem un tekošo izdevumu segšanai paredzēts 27.120 dol., no kuŗiem Bronksas dāmu komiteja ziedo 3000 dol.

⊕ Ņujorkas draudzes Bronksas rajona nekustama īpašuma fonds izsūtījis draudzes locekļiem loterijas lozes. Izloze notiks 26. septembrī Miķeļa tirgus laikā Arlingtona zālē. Galvenais laimests 1000 dol. ķīlu zīme, bez tam 99 trauku pusdienu servize, putekļu sūcējs un 7 citi lielāki laimesti. Ložu cena 50 centu gabalā.

⊕ Ņujorkas draudzes budžets šī gada pirmajos piecos mēnešos izpildījies kā paredzēts. Draudzes nodevas ienākušas mazāk, bet lielākas ir kollektes un ziedojumi. Visvairāk kollektes ienākušas Bronksas rajonā, kur tās gandrīz divkāršojušās. Lieldienās ienākušas 714 aploksnes, kopsummā par 3673 dol.

MINEAPOLE

⊕ Jēzus ev.-lut. draudzes Pavasaŗa svētki Mineapolē bija pulcinājuši ap 200 apmeklētāju. Piekrišanu guva I. Vijumas (soprāns) dziesmas brīvmākslinieces E. Pones klavieŗu pavadījumā un kultūrfilmu izrāde; ievērību saistīja iekārtotās grāmatu, daiļamatniecības izstrādājumu, rotas lietu u. c. novietnes, loterija ar vērtīgiem laimestiem, laimes aka bērniem un „durvju laimes" ar gleznu un vērtīgām grāmatām kuŗas svētku viesi laimēja bez maksas. Interesantas bija skates: māc. E. Ķiploka sakārtotie Kurzemes cietokšņa laikraksti un J. Jātnieka Latvijas pastmarkas Kurzemes cietokšņa skatē, kuŗā, šķiet, bija sakopoti visi tā laika latviešu frontes izdevumi. Tā pēc 20 gadiem atkal skatījām grenadieru pulka „Kurzeme" 4. bataljona nedēļas laikrakstu „Kurzemnieks" (1.—6. numuri), „Nākotnes Ausma", illustrēto žurnālu frontei „Junda" (6 numuri) un frontes laikraksta „Daugavas Vanagi" visus 1944. gada numurus, arī Kurzemes tai laikā izdotos laikrakstus „Kurzemnieks", „Tēvija", Ventas Balss", „Taisu Vārds" un laikrakstus latviešu bēgļiem Vācijā — „Latvju Balss" un „Sauksme (1945. g.).

J. Jātnieka Latvijas marku kollekcijā bija pāri par 240 markām, sākot ar 1918. gadā izdotajām pirmajām kapeiku markām. Sarīkojums draudzei deva 582 dol. atlikumu.

⊕ Baltijas valstu 25 gadu okupāciju atzīmēs piektdien, 18. jūnijā plkst 12 dienā First National Bank Plaza telpās, 120 So 6th St. Mineapolē. Runās ALAs valdes vicepr-dis Alfrēds Bērziņš. Sarīkojumā lūgti piedalīties Minesotas gubernātors, kongresmeņi un senātori, pilsētu galvas u. c. oficiālas personas. Mūzikālajā daļā latviešu skautu pūtēju orķestris izpildīs ASV, Latvijas, Igaunijas un Lietuvas himnas.

⊕ DV apvienības rīkotais Līgo vakars notiks sestdien, 26. jūnijā, parastajā vietā, Eaton rančā — Cedar Ave turpinājumā, apm. 20 jūdžu no Mineapoles. Sarīkojuma telpas un kalns ozolu paēnā Jāņu bērniem pieejams jau no plkst. 4 p. p. Programas sākums plkst. 7.30. Paredzēts raibs Jāņu vakara uzvedums rež. J. Vērenieka vadībā, kopēja līgošanu kalnā pie jāņugunim kur Jāņa tēvs un Jāņa māte pacienās līgotājus ar sieru un miestiņu; uz vēlēšanos kalnā varēs nokļūt braukšus ar siena orēm. Dejošana paredzēta zālē pie labas mūzikas: Variety King kapella spēlēs labu daļu veco deju. Bufete ar atspirdzinājumiem un uzkožamiem.

⊕ Latviešu nama sabiedrībai pašreiz ir 262 biedri, pilnīgi izpirktas (nomaksātas) 204 pajas, 90 pajas izpirktas daļēji, bez tam diezgan daudzi interesenti ir apsolījuši pirkt pajas, tiklīdz būs atrasts iegādei piemērots objekts. Paja maksā 50 dol. (iestāšanās nauda 3 dol.). Nama valde aicina tautiešus, kam jāturpina maksājumi par aizpirktām pajām vai kas vēl nav pajas iegādājušies, nosūtīt maksājumus kasierim J. Zvirbulim, 3120 — 11th Ave So, Minnapolis, Min. Par spīti dažu skeptiķu izteicieniem, ka „nama lieta nokavēta", interese par tā iegādi tautiešos visai dzīva. Bieži notiek pārrunas par to, kāds nams un kādā rajonā būtu vēlams. Latviešu nama iegādes iniciātors un valdes priekšsēdis N. Rasiņš, klusībā atskatoties uz 50 mūža gadiem, ziedoja DV apvienībai $150 lai tā papildus jau iegādātajām pajām varētu piepirkt vēl trīs.

INDIANAPOLE

⊕ Indianas universitātes (Blūmingtonā) tieslietu fakultātē doktora gradu ieguvusi Ligita Krūmkalna. Viņa pieder amerikāņu studenšu brālības Iota Tau Tau saimei. — Emmerich Manual Training vidusskolas pēdējā gada audzēkņu — akadēmiski vissekmīgāko zēnu goda biedrībā Roines Club pēc divu nedēļu „zeļļa pārbaudījuma" perioda svinīgā ceremonijā uzņemti 9 jauni biedri — priekšpēdējā gada audzēkņi, to vidū arī LA slejās jau vairākkārt pieminētais Kārlis Šteinmanis. Roines Club goda biedrības biedriem jāuzrāda vismaz B caurmērs visos mācību priekšmetos visos 3 līdzšinējos vidusskolas mācību gados, jābūt sekmīgi piedalījušamies vismaz divās skolu reprezentējošās nodarbībās un nobalsošanā jāsaņem visu Roines Club biedru piekrišana uzņemšanai šajā goda organizācijā. K. Šteinmanis savu vidusskolu šai mācību gadā ļoti sekmīgi reprezentēja basketbola izlases vienībā un debašu paneļa četriniekā, pēdējā sastāvā debitējot pat vietējā televīzijas raidītāja programmā „Vingrinājums zināšanās".

⊕ Pēc ilgākas slimošanas 20. maija pievakarē vietējā Metodistu slimnīcā mūžīgā mierā aizgāja 66 g. v. Marija Elza Veldre. Viņa sastāvēja Indianapoles latviešu 1. ev.-lut. draudzē. Apbedīšana notika 24. maijā vietējās Floral Park kapsētas latviešu nodalījumā. Aizgājējai Indianapolē paliek dzīvesbiedrs Alberts, bet Fort-Veinā dēls Ivars ar ģimeni.

POKIPSIJA

⊕ Ar aizvesto latviešu piemiņas dievkalpojumu 5. jūnijā draudze uzsāk gadskārtējās vasaras brīvdienas līdz 12. septembrim, kad paredzēti East Parka kapu svētki. Aizvestos tautiešus pieminot, māc. A. Anševics svētrunā norādīja, ka kādu tautieti, kas nesen ieradusies no Latvijas Longailendā pie saviem piederīgajiem un kas bijusi izsūtījumā Sibirijā, zinājusi liecināt par prof. Edgara Rumbas pēdējām dienām: Profesors pirmā laikā izsūtījumā bijis kopā ar savu dzīvesbiedri bet vēlāk no tās šķirts un kopā ar kādu draugu nosūtīts uz citu nometni, kuŗā badā galīgi novājējis. To uzzinājusi viņa dzīvesbiedre un aizsūtījusi cietējiem taukvielas. No neuzmanīgas to lietošanas drīz vien miris viņa draugs un dažas dienas vēlāk arī pats prof. E. Rumba.

⊕ Draudzes latviešu skolas mācību nobeiguma akts notika 6. jūnijā. To ievadīja māc. A. Anševica vadīts svētbrīdis. Sekoja liecību izsniegšana. Zīmīgākais šai aktā bija, ka pēc skolas 8 gadu pastāvēšanas šogad kā pirmā to pabeidza 7. klases audzēkne Ingrida Zirne. Viņa turpinās pie skolas tālāko izglītību un būs palīgskolotāja zemākajās klasēs. Svinīgā ceremonijā Latvijas karogu Ingrida Zirne nodeva 6. klases skolniecei Ilgai Ziemiņai. Skolotāja — pārzine ir Mudīte Prāmniece, bet palīgskolotāja studente Maruta Ieviņa. Ticības mācību pasniegšanā — kontrolē piedalās māc. A. Anševics. Skolas vadītājs ir draudzes pr-ks V. Ziemiņš. Skolai telpas par brīvu dod Imanta Prāmnieka ģimene savā mājā.

Ar prieku varēja sekot labi sagatavotajai skolēnu priekšnesumu programmai, sevišķi Maigas Palkaunieces un Ilgas Ziemiņas mūzikālajiem sniegumiem. Maiga Palkauniece sava tēva klavieŗu pavadījumā uz vijoles sniedza Šūberta, Lehāra, Brāmsa, Flotova un Mocarta darbus, bet Ilga Ziemiņa uz klavierēm atskaņoja dažas tautas dziesmas. Bērnu vecāku vārdā Ed. Līcis pateicās skolas audzinātājiem un draudzei par veikto darbu latvietības saglabāšanā un novēlēja sekmes turpmākajā darbā.

⊕ Draudze savu Līgo vakaru rīko 26. jūnijā Norri Point valsts parkā uz 9. ceļa, Hyde Park tuvumā.

E. L.

ROČESTRA, N. Y.

⊕ Krusta draudzes svētdienas skolas pirmā izlaiduma svinības ievadīja māc. T. Zīraks, aicinot saglabāt mātes valodu un zināšanas par Latviju. No skolas pārzines A. Vilkas pārskata izrieta, ka 1952. g. iniciātoru R. Ozola un A. Dzeņa ierosmē sāka apzināt bērnus dibināmajai latviešu skolai Ročestrā. Sākums šķita labs, bet tad skolēnu skaits saruka līdz 3. Pieplūstot tautiešiem Ročestrā, arī skola izkļuva no krizes. Pamazām izkārtojās skolotāju, telpu un mācības līdzekļu jautājums un skolu pakļāva Krusta draudzei. Pašreiz skolā 34 bērni. Darbojas 10 skolotāju: A. Izaka, O. Kāpostiņa, N. Krēsliņa, V. Līdere, I. Līders, A. Nicdols, I. Timrots, māc. T. Zīraks, J. Zariņa un A. Vilka. Pēc darbības pārskata izsniedza apliecības. Tās saņēma A. Auzāns, A. Izaks, A. Karlsons, A. Krēsliņš, F. Šturms, E. Mālmanis, M. Karlsona, L. Rozenberga un D. Vilka. Izlaiduma akts sakrita ar ilggadīgās skolotājas O. Kāpostiņas atvadām, kas skolas druvā strādājusi vairāk nekā 40 gadu, iemantodama kā bērnu, tā vecāku cieņu un uzticību. Ar savu plašo pieredzi un mīlestību uz latviešu jaunatni O. Kāpostiņa bija pamatbalsts latviešu skolai Ročestrā. Bez cildinājumiem viņa saņēma arī naudas balvu, ziedus un visu klātesošo pateicību par nesavtīgo audzināšanas darbu. Tāpat atzinīgus vārdus veltīja ilggadīgajai skolas pārzinei Austrai Vilkai. Skolu tās pirmā izlaiduma gadījumā sveica Krusta draudzes pr-ks Fr. Kalniņš un K. Serdans no DV. Akta priekšnesumu daļā skaistas latviešu skaņražu dziesmas skandēja V. Sāna (soprāns) pianistes Z. Spekmanes pavadījumā.

DIVAS MĀSAS BEIGUŠAS UNIVERSITĀTI

Šogad augstskolu beigušo vidū ir arī divas māsas — Ērika un Maija Alda Vilciņa. Ērika ar uzslavu pabeidza ķīmijas fakultāti Kingstonas universitātē, iegūstot BS gradu, bet Maija Alda beidza mākslas vēstures studijas Toronto universitātē un ieguva BA gradu. Abas māsas paredzējušas studijas turpināt nākošā grada iegūšanai. Pirms pāris gadiem augstāko izglītību jau pabeidza arī trešā māsa — Ieva Vilciņa, kas pašreiz strādā par vidusskolas skolotāju Sault Ste Marie, Ontario.

Visām trim māsām izglītības ceļš nav bijis viegls, jo pēc tēva nāves 1962. gadā ģimenes vienīgā apgādniece palika māte Anna, kas vada nelielu lauku saimniecību pie Portaituras. Neskatoties uz rūpēm par studiju nodrošināšanu, māsas bijušas arī atzīstami rosīgas latviešu sabiedrībā, it sevišķi Maija Alda, kas bija viena no dziesmu svētku informācijas centra darbiniecēm. Dziesmu svētku vadonis angļu valodā ir viņas sastādīts un rediģēts.

E. N.

Maija Alda Vilciņa

Ērika Vilciņa

Austrālijā 47 latviešu architekti

Brisbenas latviešu koloniju viens pēc otra atstāj akadēmiski izglītotie latvieši, saistoties darbā gan Tasmānijā, gan Nigerijā vai Eiropas valstīs. Nesen uz Angliju devies architekts A. Stenders, kas saņēmis Britu kopvalsts stipendiju studiju turpināšanai. Šo stipendiju architekti reti kad saņēmuši, tādēļ gadījums atzīmēts arī Brisbenas laikrakstos. Runājot par architektiem, jāpiezīmē, ka Austrālijā vēl strādā 10 Latvijas universitāti beigušo architektu, kuŗiem pievienojušies 37 Austrālijas universitātē izglītotie, to vidū 5 architektes.

Iespaidi ceļojumā pa Eiropu

El Escorial — kādreizējo Spānijas karaļu vasaras pils, kas atrodas ap 80 km no Madrides.

IV

SPĀNIJA

Pēc desmit gadiem Spāniju grūti vairs bija pazīt. No noskrandušas un nabadzīgas čigānietes tā bija pārvērtusies par skaistu princesi, kuru tagad brauc apbrīnot no malu malām.

Pārbraucot Francijas robežu pie Irunas, viss likās mainījies. Nebija vairs noskrandušo apkārtstaigulu, nedz arī profesionālo nabagu, kas agrāk uz katra stūra sniedza roku pēc naudas graša. Vecā dzelzceļa stacija izrādījās nojaukta, tās vietā cēla jaunu. Visur skanēja mašīnas un klaudzēja āmuri. Likās, ka agrāk par slinkiem dēvētie spāņi kļuvuši par strādīgākajiem cilvēkiem pasaulē. Braucot tālāk, nācās redzēt līdzīgu ainavu. Vecos ceļus laboja, mājas pārbūvēja, nabadzīgās pilsētas nomalas jau visas noārdītas un to vietā pacēlušies jauni dzīvojamo namu bloki. Braucot pār laukiem, nācās konstatēt, ka nabadzīgie un pelēkie ciemi visi kļuvuši balti, varēja redzēt daudz jaunu, no granīta blokiem būvētu dzīvojamo mājiņu.

Agrāk laukus apstrādāja ar buļļiem, tagad visur var redzēt strādājam ar Amerikas traktoriem. Izbūvētas jaunas apūdeņošanas sistēmas, kas dod iespēju laukus kārtīgi apgādāt ar ūdeni. Ja to nedarītu, nekas neaugtu, jo dažos Spānijas apgabalos, piemēram Kastīlijā, lietus līst tikai ļoti reti. Arī šogad paredz maz nokrišņu, bet karstā saule nemitīgi tveicē un kaltē.

Lauku ceļi un dzelzceļi stipri uzlabojušies, bet vēl tomēr nav salīdzināmi ar Francijas un Italijas ceļiem. Bet arī še darbs virzās uz priekšu. Pats galvenais, ko Franko valdība beidzot panākusi, ir algu un cenu nostabilizēšana. Ja agrāk strādnieks pelnīja ap pusdolaru dienā, tagad tas nopelna 4—5 dolarus. Cenas gan ir trīskāršojušās, bet iedzīvotāju pirktspēja augusi vēl vairāk. Visa kopsavilkumā var teikt, ka pēckara saimnieciskais sajukums ir izbeidzies un ka Spānija tagad tikusi uz normāla saimnieciskās attīstības ceļa. Šai ziņā daudz palīdzējušas draudzīgās attieksmes ar Franciju. Pēdējā cenšas Spāniju pamazām piesaistīt Eiropas koptirgum. Pats galvenais tomēr ir un paliek tūrisms, kas Spānijai pavēris jaunu attīstības ēru.

Pirms pilsoņu kaŗa un arī pirms otra pasaules kaŗa tūrisma Spānijā nebija, bet pērn zemi jau apmeklējuši 14 miljonu ārzemnieku, atstājot valūtu apmēram viena biljona dolaru vērtībā. Ar to spāņu pesetas kurss tagad nostiprinājies, arī bankās sāk uzkrāties zelta rezerves. Kā zināms, Spānijas bagātākās pasaules zelta rezerves bija izzagtas pilsoņu kaŗa laikā. Tagad it kā esot atrasti dokumentāri pierādījumi par to, kur šīs zelta rezerves nodotas, kādēļ pastāvot cerības vismaz daļu atgūt.

Arī politiski Spānija kļūst arvien nozīmīgāka. Franko režīma stabilitāte nav apšaubāma. Man 13. maijā bija iespējams noskatīties militāro parādi, kuru pieņēma pats Franko. Viņš atklātā mašīnā, savas jātnieku sardzes pavadīts, brīvi braukāja pa Madrides ielām. Tauta viņam visur uzgavilēja. Šīs parādes pieņemšanā esot piedalījies arī Spānijas troņmantnieks Don Karloss, tribīnē gan stāvot vienu soli aiz Franko. Monarchija Spānijā nav sevišķi populāra, tādēļ Franko ar troņa atjaunošanu arī nesteidzas, bet ļauj, lai visu nākamo laiks izšķir.

Spāņu tautas morāle ir augsta. Baznīcas iespaids ļoti liels visas tautas dzīvē, ieskaitot arī saimnieciskās reformas, kuŗas baznīca cenšas iedzīvināt pāvesta lielo enciklikų garā. Spāņu ģimenes ir stipras, un tajās, šķiet, baznīcai ir vislielākais iespaids. Svētdienu dievkalpojumi ir labi apmeklēti. Pat jau tik agri, kā septiņos rītā, te redz lūdzamies gan vecus, gan jaunus. Arī darbdienās, it sevišķi Dievmātei veltītajos maija vakara dievkalpojumos, dievlūdzēju skaits ir liels.

Mani pārsteidza arī apstāklis, ka „bītļu" sērga šo zemi nav skārusi. Daļēji, varbūt, tas izskaidrojams ar faktu, ka viss, kas nāk no Anglijas, spāņiem ir pretīgs. Bet man liekas, ka audzināšanai ģimenē, kur valda mīlestība un gādība, piekrīt vislielākā nozīme, ka jaunieŠos nerodas tieksme pa tukšiem ideāliem un sakropļota skaistuma.

Pasaule un it sevišķi Amerika beidzot atklājusi Spāniju un tās kultūras skaistumus, kādus nekur citur nevar atrast. No daudzajiem tūristiem Spānija iegūst tik ļoti vajadzīgos dolarus, bet pretī maksā ar savām gara pērlēm. Tādēļ Spānija izveidojusies par ceļotāju paradīzi un arvien vairāk par tādu vēl joprojām attīstas.

Ed. Upenieks

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

19. jūnijā—Sidrabenē Līgo svētku sarīkojums.

Līgo vakars Saulainē šogad notiks, sestdien, 19 jūnijā. Jāņa bērni no visiem novadiem sirsnīgi gaidīti.

19. jūnijā — Līgo vakars Tālavā.

25. jūnijā — pl. 7 vak. Sv. Jāņa baznīcas sarīk. zālē Martas Tūteres klavieŗu studijas audzēkņu vakars.

26. jūnijā — pl. 7 vakarā Līgo svētki Mežciemā.

10. un 11. jūlijā — DV salidojums sportam un jaunatnei Sidrabenē.

11. jūlijā — pl. 7 vak. dievvārdu sapulce ar filmu un dziesmām Latviešu namā — Sauciens no Golgatas vadībā.

17. jūlijā — DV teātŗa Sarkangalvītes izrāde Sidrabenē.

25. jūlijā — gadskārtējie bērnu svētki Sidrabenē.

8. augustā — pl. 7 vak. dievvārdu sapulce ar filmu un dziesmām Latviešu namā — Sauciens no Golgatas vadībā.

2. oktobrī — ALT Vašingtonas ensambļa viesizrāde.

9. oktobrī — plkst. 6 Latviešu namā Latviešu strēlnieku 50 g. jubileja.

16. oktobrī — Latviešu Nams A/S rīko savā namā Pļaujas svētku balli — bazāru.

26. novembrī — plkst. 8 vak. DV TK 15 gadu jubilejas izrāde J. Raiņa „Zelta zirgs" North Toronto Collegiate Institute, 17 Broadway Ave.

27. novembrī — plkst. 7 vak. DV TK un DV Toronto nodaļas 15 gadu atceres akts. Plkst. 8 vak. J. Raiņa „Zelta zirgs" izrāde North Toronto Institute, 17 Broadway Ave.

4. un 5. decembrī — Kanadas Daugavas Vanagu tradicionālais Ziemassvētku tirdziņš Latviešu namā.

NIAGARA

17. un 18. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas Niagarā Sheraton-Brock hotelī un Garden City Beach, Ontario ezera krastā.

LONDONA

19. jūnijā — plkst. 7.30 Līgo vakars zaļumu laukumā „Dreamland" pie Dorčesteras, 8 jūdzes austrumos no Londonas.

Vajadzīgs
4. kl.
STATIONARY ENGINEER,
remontspējīgs, patstāvīgam darbam. Jābūt zināšanām par Carrier Air Cond. mašīnām. Alga pāri par $5.000.- gadā. Zvanīt EM 3—0921, VIGANTS, vai pēc pl. 6 vak. — 425-4939.

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251.
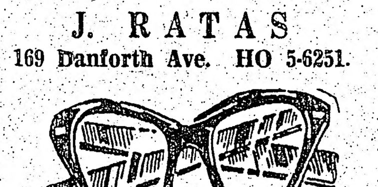
ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOSANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
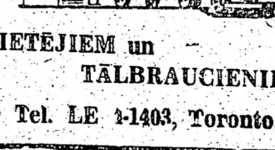

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM
Tel. LE 1-1403, Toronto.

LATVIAN MUSIC
LM pārstāvis:
DV GRĀMATNĪCA
491 College St.,
Toronto 4
Vienreizēja
25% ATLAIDE ABONENTIEM
Tikai līdz 20. jūnijam
Šo atlaidi uz visām skaņu platēm var izmantot katrs LM abonents, kurš
1. izņēmis abonentu LP1—LP 12,
2. tagad piepērk iztrūkstošās,
3. no jauna pasūtina visas 12.
Pāris abonentu LP vietā variet izvēlēties ārpusabonementa LP.
Nenokavējiet šo izdevību, jo tā neatkārtosies! Kļūstiet tagad abonents, ja tāds vēl neesat!

Karalienes smaids pārspēj ģenerāļa varenumu

ANGLIJAS KARALIENES VIESOŠANĀS VĀCIJĀ UN TĀS ATSKAŅAS BRITU UN ĀRZEMJU PRESĒ

Anglijas karalienes Elizabetes viesošanās Vācijā beidzot notikusi — pēc pusgadsimta vēsuma un pat naida, kad neviens Anglijas valdnieks nebija spēris kāju Vācijas territorijā. Ir jāpasvītro, ka britu prese piešķir karalienes vizītei politisku nokrāsu. Tā sevišķi atzīmē vienu no karalienes runām, kuŗā viņa aizrādījusi uz prūšu un britu aliansi pret kopējo ienaidnieku (Napoleons nebija nosaukts vārdā!) pirms 150 gadiem Vaterlo kaujā. Britu ārlietu ministrs arī nenoliedz, ka vizītei bijis politisks mērķis — uzlabot britu un vācu attieksmes, un tas pilnā mērā sasniegts. Bet — ko nu darīs Britanijā plašās „Daily Express" lasītāju masas, kurām līdz šim tika sludināts princips — neuzticēties vāciešiem? . . . Viena no britu lielajām konservātīvajām avīzēm „The Scotsman" gan uzmanīgi raksta tikai par līdzšinējo aizspriedumu „mīkstināšanu," bet nemin to iznīcināšanu. Tā pasvītro, ka Vācija tagad esot „spēcīga un bagāta valsts ar savām īpatām interesēm; pēc 20 gadiem nevajagot raudzīties uz Vāciju ar aizdomām, kā uz iespējamu uzbrucēju nākotnē, bet kā uz līdztiesīgu un spēcīgu sabiedroto. Tie ir jauni vārdi britu presē! Tā paša avīze gan nevar iztikt bez uzbrukuma Dr. Adenaueram, kurš vairāk domājis par draudzību ar Franciju un ASV nekā ar Britaniju. Tālāk tā paša avīze aktlāti atzīstas, ka Vācija varot atbalstīt Britaniju tās centienos — netikt izslēgtai no Eiropas saimnieciskā un politiskā ziņā, kā arī stiprināt NATO pret Francijas separātisma politiku. Dažas britu avīzes pat atklāti tēlo karalienes braucienu kā pret Franciju vērstu manevru, par mēģinājumu radīt it kā „britu - vācu asi." Tās ar gandarījumu atzīmē, ka karalieni apsveikušas Vācijā it kā lielākas ļaužu masas, un tās saņemšana bijusi jūsmīgāka nekā de Golla apmeklējumā 1962. gadā un ASV prezidenta Kenedija vizītes laikā. Britu prese ievērojusi arī franču laikrakstu vēso toni rakstos par karalienes viesošanos. Par nožēlošanu, jāsaka, ka politiķu plāni par politiskām „asīm" atbīda Eiropas vienības ideju tālā nākotnē!

Karalienes viesošanās Vācijā bija rūpīgi sagatavota jau nedēļām un, varbūt, pat mēnešiem iepriekš. Tas bija redzams vācu avīžu rakstos. Ar vācisku precīzitāti bija izstrādāti visi sīkumi, un laikraksti sniedza pat sīkus skaitliskus datus. Karalienes 11 dienu viesošanās bijusi īsts „maratona skrējiens" cauri 8 vācu zemēm un vairāk nekā 20 pilsētām. Šini īsajā laikā karalienei bija jāpiedalās 4 lielākās svinībās, neieskaitot mazākas pieņemšanas, un jāapsveic vairāk nekā 1000 cilvēku — pa daļai ar rokas spiedienu. Bonnas karogu fabrika izgatavojusi 1000 britu karogu un 20.000 papīra karodziņu Britanijas krāsās skolēniem, jo tie bija atbrīvoti no stundām, lai varētu apsveikt karalieni. Sīki rēgulēts bija karalienes uzturēšanās laiks dažādās vietās: 53 minūtes Vecās Pinakotēkas mūzeja apmeklēšanai Minchenē, 35 min. Ķelnes domam, 3 min. Štutgartes televīzijas tornim, 20 min. Šillera mūzejam Mārbachā u.t.t. Vācu valdība sīki iepazinusies ar britu pieklājības likumiem un karalienes paražām. Pat ēdienu karte sastādīta saskaņā ar karalienes garšu (šķiet, ka Vācijai nācās cepumus pat importēt no Anglijas, jo Vācijā tik sausas kūkas neražo!). Karalienes pirmajā apmešanās vietā „Hotel Petersberg" tika remontētas istabas karalienei un tās 35 personu lielajai svītai; tur britu viesiem bija rezervētas 60 vannas istabas un vairāk nekā 50 pavāru un viesmīļu. Karalienei bija paredzēta istaba, kuŗā kādreiz uzturējies Persijas šachs ar Soraju; 1938. gadā arī britu premjērs Čemberlēns ceļā uz liktenīgo vienošanos ar Hitleru. Kā karalienes viesošanās kulminācijas punkts bija paredzēta svētku izrāde Minchenes operā (R. Štrausa „Rožu kavalieris"). Tiešām, likteņa ironija! Kādreiz šai pašā Minchenē notika Hitlera pirmā publiskā uzstāšanās ar runu — apmēram 100 klausītājiem . . .

Britu avīzes ziņoja, ka karalienes bagāža svērusi — gandrīz 10 tonnas; tajā ietilpušas apmēram 5 tonnas sudraba lietu viesībām, kuŗas karaliene rīkoja par godu Vācijas prezidentam Libkem. Acīm redzot, seno pasaku krāšņums kādreiz atdzīvojas arī 20. gadsimtā! Minētajā banketā nebija paredzēta Dr. Adenauera piedalīšanās — slimības dēļ. Karalienes viesošanās Vācijai izmaksājusi ap pusmiljona marku, t.i. vairāk nekā de Golla uzņemšana 1962. gadā, kas maksājusi tikai 426.000 marku. Karalienes drošībai Minchenes izstādes laikā bija norīkoti 150 policistu civīlos tērpos publikas vidū, bet 5000 policistu apsargājuši Elizabeti viņas 5 stundu ilgajā uzturēšanās laikā Hanoverā — sakarā ar saņemtajām draudu vēstulēm.

Karalienes spožā un jūsmīgā uzņemšana Vācijā bija laba atbilde uz Vācijas prezidenta Heusa ļoti vēso uzņemšanu Londonā pirms vairākiem gadiem.

Jau pirms karalienes viesošanās britu presē bija plaši raksti par Vācijas uzplaukumu, par miljoniem pēc kaŗa uzcelto dzīvokļu u.c. Vācu avīzēs bija raksti par karalieni, viņas raksturu, ģimenes dzīvi u. c. Tur bija daudz sīkumu, kas britu publikai nav zināmi. Vācu avīzes pasvītroja Elizabetes neatlaidību, ar kādu viņa pārvarējusi daudzos šķēršļus savām laulībām ar princi Filipu, kuŗā viņa iemīlējusies „ar pirmo acu uzmetienu." Enerģiskajam Filipam bijuši plaši reformu plāni, bet viņam bijis no tiem jāatsakās, jo pret tiem nostājies galms, aristokratija un parlaments, baidoties, ka Filips varētu spēlēt pārāk lielu lomu britu valstī, kāda viņam nav paredzēta valsts satversmē. Viņš mēģinājis modernizēt galmu, bet to nepieļāvuši reakcionāri galminieki. Viņa runas oficiālajos reprezentācijas gadījumos tikušas cenzētas. Tikai vienā ziņā viņš varējis izvest savu gribu: kroņprincis Čarlss neapmeklē aristokratisko Itona skolu, bet Filipa veco skolu — Dr. Kurta Hāna dibināto Gordonstaunu. Visssvarīgākā persona galmā esot karalienes privātsekretārs; caur viņa „filtru" ejot visa informācija no ārienes, kas iekļūstot karaliskajā pilī. Karalienei esot ļoti maz draugu, un tie piederot galvenokārt aristokratijas aprindām. Pirms dažiem gadiem viņa sākusi aicināt uz savām „lunch parties" arī izcilus pārstāvjus no dažādām profesijām, — māksliniekus, ārstus u.c., bet sevišķas nozīmes šīm viesībām nepiemītot.

Vācu preses raksti par karalieni bija ieturēti ļoti objektīvā, korrektā tonī.

Austra Augenberga

VECTĒVA ZINTIS

Par augstāko brīvību

Ne jau katrs cilvēks spējīgs uzupurēties kādas augstākas idejas vai savu līdzcilvēku labā. Lai to spētu, tad cilvēkam jābūt brīvam pašam no sevis — viņš nedrīkst būt pašmīlis.

Kļūt brīvam pašam no sevis, nozīmē augstākās brīvības sasniegšanu. Kaŗavīri - varoņi ir viscēlākais piemērs šīs augstākās brīvības sasniegušajiem.

KĻŪDAS LABOJUMS

Mūsu laikraksta 2. jūnija numura 6. lpp. „Vectēva zintīs" ieviesusies nepatīkama iespied kļūda. Zintī „Par savas misijas apziņu" jēdziena „uz laiku" vietā salikts „uz laiku laikiem". Tā kā šī kļūme pilnībā pārgroza zintīs domu un padara to pat neloģisku, atkārtojam visu domu graudu vēlreiz:

Par savas misijas apziņu.

Vai nav tā, ka mēs, trimdinieki, kas esam atrauti no savas tautas saknēm, bieži vien neapzināmies savu ārkārtīgi svarīgo misiju? — Mūsu mākslas un kultūras darbinieki gan uzrāda lielu darbošanās rosību, bet viņu darbos (pa lielākai daļai) neredzam tās svarīgās misijas apziņas, kas nepieciešama, lai šī darbošanās tos neizolētu no savas tautas, bet stiprinātu uz laiku pārrautās saites.— Liels mākslinieks kļūst īsti liels tikai tad, ja apzinās savas misijas lielumu.

NEDEMOKRATISKA . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

Salīdzinājums starp viņiem un Raini ir kā diena pret nakti.

4) Nekādā gadījumā nevaru piekrist J. Rudzīša nenacionālajam vārdu uzbrukumam A. Ezergailim un LA redakcijai. Šis laikraksts dod katram vārda brīvību. Tādēļ redakcijai izsakāma sevišķa pateicība, ka tā lasītājiem pašiem ļauj vispusīgi izgaismot ateistisko personu senās un tagadējo laiku izdarības.

P. Rudzītis, Toronto

☆

PATIESA TOLERANCE

Literātūras kritiķa Jāņa Rudzīša balss Raiņa lietā LA 5. jūnija numurā pelna sevišķu ievērību. Rudzītis jo enerģiski ir iestājies pret Raiņa kā viena no mūsu „kultūras svētumiem" nokengāšanu, pamatoti apzīmēdams A. Ezergaiļa vēstuli redakcijai par „vistumšāko kauna traipu, kāds vien iedomājams Raiņa gadā trimdas saimē". Vēstule ievērojama sevišķi tādēļ, ka Jānis Rudzītis ir pazīstams kā sociāldemokratu pretinieks, kuŗam ar tiem ne vienu reizi vien iznākusi jo asa „saķeršanās" publiskās polemikās. Ar savu vēstuli J. Rudzītis ir parādījis to īstas kultūras stāju, ko sauc par toleranci, jo Rainis arī bija sociāldemokrats.

Prof. Dr. Kārlis Dzelzītis

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

20. jūnijā dievkalpojums pl. 11 Jonkeros, māc. A. Ozols; pl. 2 Betlemes baznīcā māc. R. Zariņš; pl. 2.30 Pirmā luterāņu baznīcā, Īstoranžā (N. J.) māc. O. Gulbis, solists.

AURORA

420 Dawners Place. Mūsu Pestītāja baznīcā.

Latvijas ev. - lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1648 So. 11th Ave., Meivudā. Mācītājs Pāvils Ķirsons. Tel. FI 3 - 2420.

ČIKĀGA

Čikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudze, 5015 W. Ferdinand St.

DETROITA

Sv. Pāvila ev. - lut. draudzes dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 12.30 Holy Trinity ev. - lut. baznīcā, Maxwell un E. Warren Avenues, pie Van Dyke. Turpat plkst. 11 notiek Latviešu skola un bērnu dārzs. Baznīcas, skolas un grāmatu galda tel. WA 2 - 2248. Māc. V. Līventāls, tālr. WE 3 - 9326.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā, 1368 Pauline Blvd.

OKLANDE

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

20. jūnijā, pl. 2 pp. jauniešu iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu. Pie ērģelēm prof. N. Kreišmanis. Dziedās Biruta Plūģis. Dziesmu lapiņas.

27. jūnijā, pl. 11 dievkalpojums.

LOSANDŽELOSA, KAL.

Losandželosā, Dienvidkalifornijas latviešu ev. - lut. draudze, 2450 Griffin Ave., L. A. Mācītāja telefons PO 6 - 1191.

KLĪVLENDA

Klīvlendas latviešu ev. - lut Miera draudzes dievkalpojumi Zion luterāņu baznīcā, 2062 E. 30. ielas un Prospect Ave. krustojumā. Mācītājs K. Sautiņš, 3625 W. 214th St. Fairview Park, Ohio, 44126.

BURLINGEMA, KAL.

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

SAKRAMENTO

Sakramento, Sv. Krusta ev. - lut. baznīcā, 45 un H ielā.

Skolas māc. gada nobeigums 19. jūnijā, pl. 10 no rīta skolas telpās, Berkelejā, ar svinīgu aktu un liecību izdošanu.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

KANADAS BAZNĪCAS

Lūdzu klausaities latviešu raidījumu uz viļņiem 1270 Niagaras raidītājā. Katru svētdienu no plkst. 2.45 līdz plkst. 3 p.p. Lūdz rakstīt „Sauciens no Golgatas", P.O. B. 285, Station „K", Toronto.

Lūdzu klausaities latviešu garīgo raidījumu „Brītiņš ar Dievu" savā 10. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.45 — pl. 11 rītā. Vilnis 1350 — Ošavas raidītājs. Tālrunis 261 — 4218.

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9 - 3331 Toronto Sv. Andreja baznīcā Carlton un Jarvis ielu stūrī; tālr. 924—1563.

20. jūnijā dievkalpojuma nebūs.

27. jūnijā, plkst. 11 jauniešu iesvētes dievkalpojums. Dziedās draudzes koris.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6 - 2510. Sv. Jāņa draudze tel. 921 -3327. 200 Balmoral Avenue, Toronto 7.

20. jūnijā dievkalpojums plkst. 6 vakarā.

27. jūnijā dievkalpojums plkst. 6 vakarā.

Māc. A. Briedis, Marilyn Cr., Toronto 16, tel. PL 7 - 2739.

Toronto Austrumu ev. - lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

BRAMPTONĀ

20. jūnijā, plkst. 1.30 dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev. - lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., South.

20. jūnijā plkst. 11 dievkalpojums.

SV. KATARĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev. - lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

20. jūnijā, pl. 3 p. p. Aizvesto piemiņas dienas dievkalpojums, dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

LONDONA

Māc. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont., tel. MU 5 - 5098.

Londonas latviešu ev. - lut. draudzes Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev. - lut. draudzes anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā, 580 Portage Rd.

4. jūlijā, plkst. 2 p. p. dievkalpojums, māc. J. Prauliņš.

VANKUVERA

Māc. K. Rampe, 1975 Alma St., Vancuver 8, B. C., tel. 224 - 5195.

Vankuveras latviešu ev. - lut. draudze.

MONTREĀLA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P. Q. Tel. HU 9 - 3224.

Montreālas latviešu ev. - lut. Trīsvienības draudze, Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

20. jūnijā plkst. 9.30 no rīta dievkalpojums.

27. jūnijā plkst. 9.30 no rīta dievkalpojums.

Māc. Viesturs Šēfers, 471 Colbrook Ave., Montreal 29, P. Q. Tel. 484 - 8394. Sv. Pāvila ev. - lut. latviešu draudze Montreālā.

20. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums Tērvetē. (26. jūnijā Tērvetē Jāņu sarīkojums).

OTAVA

Otavas latviešu ev. - lut. Miera draudze; māc. Erg. Lange, 364 Pleasant Park Road. Tel.: RE 3 - 8998.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misionāre ārtējie dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 8 vakarā — 104 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

Sestdien, 19. jūnijā
TRADIC
LĪGO SVĒTKU
ar Intas Purvs uzvedumu „JĀŅU NAKTS T
cis Z. Miezīša vadībā, aktieri un dziedātāji —
Ķuze, S. Pogule, Inta, Rūdolfs, Rudīte un I
u.c., kā arī
Režisors Ād. Vilkancis
Dziesmu iestudētājs — O. Liepa
Svētku sākums pl. 17.00 ar mākslinieka
KOPĪGAS TAUTISKA
Izrādes sākum
Pēc uzveduma d e
Krāšņa uguņošana. Mal
Ieeja bērniem brīva. Pā
Visa Sidrabenes territorija sarīkojum
Visus laipni ielūdz S I D

Izn
Pavad
G L
Kalpojam
saru. Sezon
Sniedz
Līdz raks
Box 9

Sākot ar 5. jūniju, atkal sākam
populārajā makšķerēšanas un at
nometnē „RĪG
6 j. ziemeļos no Port Severnas, 10
CENAS NEDĒĻĀ:
Vieniniekiem sā
Ģimenēm sā
Izīrējama liela, moderna v
Burleigh Falls rajonā
O. ZVIRGZDGRAUDS,
50 Carrick Ave.,
Hamilton, Ont.
LI 9-8782

VOLDEMĀRA SKAISTLAU
dzejoļu grāmata
TĀ PAGĀJA DZĪ
Dzejoļi veltīti Latvijas atbrīvošanas cī
niekiem, lāčplēšiem, kaŗa invalidiem, leģion
darba vīriem, seno dienu Eslingenai, jau
jam archibīskapam T. Grīnbergam, mīlai —
liesmo un dziest, un pārdomām par dzīves
Glīti iesietā grāmata, ar 2 autora ģīme
DV Grāmatnīcā — 491 College Street,
Canada.

KAKTIŅ
Veicam visādus transportus ar modern
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zv
LE 5-6619. 911 Dovercourt

MĒS IESPIEŽAM
LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGU
VIZĪTKARTES
DOKUMENTUS BIEDRĪBU V
KONCERTU PROGRAMMAS
SARĪKOJUMU BIĻETES
PLAKATUS, DZIESMU L
VĒSTUĻU VEIDLAPAS
GRĀMATAS, ŽURNA
Labs darbs. — Mērenas
PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODO
LATVIJA - AMERIK
491 College St., Toronto 4
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

ģenerāļa

N ĀRZEMJU PRESE

kratisko ītona skolu, bet Filipa veco skolu — Dr. Kurta Hāna dibināto Gordonstaunu. Vissvarīgākā persona galmā esot karalienes privātsekretārs; caur viņa „filtru" ejot visa informācija no ārienes, kas iekļūstot karaliskajā pilī. Karalienei esot ļoti maz draugu, un tie piederot galvenokārt aristokratijas aprindām. Pirms dažiem gadiem viņa sākusi aicināt uz savām „lunch parties" arī izcilus pārstāvjus no dažādām profesijām, — māksliniekus, ārstus u.c., bet sevišķas nozīmes šīm viesībām nepiemītot.

Vācu preses raksti par karalieni bija ieturēti ļoti objektīvā, korrektā tonī.

Austra Augenberga

NEDEMOKRATISKA . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

Salīdzinājums starp viņiem un Raini ir kā diena pret nakti.

4) Nekādā gadījumā nevaru piekrist J. Rudzīša nenacionālajam vārdu uzbrukumam A. Ezergailim un LA redakcijai. Šis laikraksts dod katram vārda brīvību. Tādēļ redakcijai izsakāma sevišķa pateicība, ka tā lasītājiem pašiem ļauj vispusīgi izgaismot ateistisko personu senās un tagadējo laiku izdarības.

P. Rudzītis, Toronto

PATIESA TOLERANCE

Literātūras kritiķa Jāņa Rudzīša balss Raiņa lietā LA 5. jūnija numurā pelna sevišķu ievērību. Rudzītis jo enerģiski ir iestājies pret Raiņa kā viena no mūsu „kultūras svētumiem" nokengāšanu, pamatoti apzīmēdams A. Ezergaiļa vēstuli redakcijai par „vistumšāko kauna traipu, kāds vien iedomājams Raiņa gadā trimdas saimē". Vēstule ievērojama sevišķi tādēļ, ka Jānis Rudzītis ir pazīstams kā sociāldemokratu pretinieks, kuram ar tiem ne vienu reizi vien iznākusi jo asa „sakeršanās" publiskās polemikās. Ar savu vēstuli J. Rudzītis ir parādījis to īstas kultūras stāju, ko sauc par toleranci, jo Rainis arī bija sociāldemokrats.

Prof. Dr. Kārlis Dzelzītis

BAZNĪCAS

Lūdzu klausaities latviešu garīgo raidījumu „Brītiņš ar Dievu" savā 10. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.45 — pl. 11 rītā. Vilnis 1350 — Ošavas raidītājs. Tālrunis 261 — 4218.

Londonas latviešu ev. - lut. draudzes Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev. - lut. draudzes anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā, 580 Portage Rd.

4. jūlijā, plkst. 2 p. p. dievkalpojums, māc. J. Prauliņš.

VANKUVERA

Māc. K. Kampe, 1975 Alma St., Vancuver 8, B. C., tel. 224 - 5795.

Vankuveras latviešu ev. - lut. draudze.

MONTREĀLA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P. Q. Tel. HU 9 - 3224.

Montreālas latviešu ev. - lut. Trisvienības draudze, Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

20. jūnijā plkst. 9.30 no rīta dievkalpojums.

27. jūnijā plkst. 9.30 no rīta dievkalpojums.

Māc. Viesturs Šēfers, 471 Colbrook Ave., Montreal 29, P. Q. Tel. 484 - 8394. Sv. Pāvila ev. - lut. latviešu draudze Montreālā.

20. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums Tērvetē. (26. jūnijā Tērvetē Jāņu sarīkojums).

OTAVA

Otavas latviešu ev. - lut. Miera draudze; māc. Erg. Lange, 364 Pleasant Park Road. Tel.: RE 3 - 3906.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 8 vakarā — 106 Tor set Road, Scarboro, Stop 19.

Sestdien, 19. jūnijā SIDRABENĒ

TRADICIONĀLAIS

LĪGO SVĒTKU SARĪKOJUMS

ar Intas Purvs uzvedumu „JĀŅU NAKTS TEIKSMA," kurā piedalās: TLB deju kopa Diždancis Z. Miezīša vadībā, aktieri un dziedātāji — A. Bencone, A. Briede, A. Cers, M. Galkе, M. Ķuze, S. Pogule, Inta, Rūdolfs, Rudīte un Imants Purvi, J. Rudzītis, V. Vare, F. Vilmanis, u.c., kā arī daudzi koristi.

Režisors Ād. Vilkancis — *Dekorātors māksl. O. Grebže*

Dziesmu iestudētājs — O. Liepa — *Apgaismotājs V. Turķis*

Svētku sākums pl. 17.00 ar mākslinieka *J. Zuntaka* gleznu izstādes atklāšanu.

KOPĪGAS TAUTISKAS DEJAS NO PL. 18.30 — 20.30

Izrādes sākums precīzi pl. 21.00

Pēc uzveduma **dejas** bez pārtraukuma.

Krāšņa uguņošana. Malka ugunskuriem bagātīgā krājumā

Ieeja bērniem brīva. Pārējiem $1.50 no personas.

Visa Sidrabenes territorija sarīkojumavieta — jauniegūtais īpašums līgotāju rīcībā.

Visus laipni ielūdz SIDRABENES PĀRVALDE

Izmantojiet savas brīvdienas pilnīgi!

Pavadiet tās skaistajos MUSKOKAS ezeros

GLEN ECHO LODGE

Kalpojam latviešu paražām, gaumei un garšai 11. vasaru. Sezonas atklāšana ar līgošanu šā g. 19. jūnijā.

Sniedzam informāciju un rezervējam telpas.

Lūdz rakstīt: MIRDZA un IMANTS FRICBERGS, Box 910, Gravenhurst, Ont. Tel: 687—3001

Sākot ar 5. jūniju, atkal sākam sezonu populārajā makšķerēšanas un atpūtas vietā,

nometnē „RĪGA"

6 j. ziemeļos no Port Severnas, 103. ceļa malā.

CENAS NEDĒĻĀ:

Vieniniekiem sākot ar $ 15.—

Ģimenēm sākot ar $ 22.—

Izīrējama liela, moderna vasarnīca Burleigh Falls rajonā.

O. ZVIRGZDGRAUDS,
50 Carrick Ave.,
Hamilton, Ont.

LI 9-8782 — RO 9-7550

VOLDEMĀRA SKAISTLAUKA

dzejoļu grāmata

TĀ PAGĀJA DZĪVE

Dzejoļi veltīti Latvijas atbrīvošanas cīņām, latvju strēlniekiem, lāčplēšiem, kaŗa invalidiem, leģionāriem, sardžu un darba vīriem, seno dienu Eslingenai, jau mūžībā aizgājušajam archibīskapam T. Grīnbergam, mīlai — kā tā rodas, uzliesmo un dziest, un pārdomām par dzīves saulrietu.

Glīti iesietā grāmata, ar 2 autora ģīmetnēm, maksā $3.-.

DV Grāmatnīcā — 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

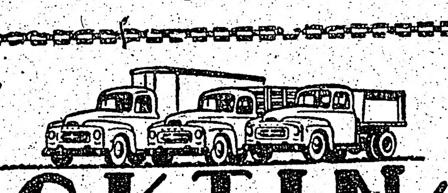

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619. — 941 Dovercourt Rd., Toronto.

MĒS IESPIEŽAM

- LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU KARTES
- VIZĪTKARTES
- DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZĪBĀM
- KONCERTU PROGRAMMAS
- SARĪKOJUMU BIĻETES
- PLAKĀTUS, DZIESMU LAPIŅAS
- VĒSTUĻU VEIDLAPAS, APLOKSNES
- GRĀMATAS, ŽURNĀLUS

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

LATVIJA - AMERIKĀ

491 College St., Toronto 4, Ont.

CANADA.

TEL.: 921—7121

CODE 416

MŪSU LAIKRAKSTA atsevišķi numuri dabūjami Toronto latviešu veikalos.

KĻUVĀT 19 GADU VECS?

Kad esat sasniedzis 19 gadu vecumu, jūs vairs netiekat ieskaitīts savu vecāku veselības apdrošināšanas polisē. Lai būtu apdrošināts, jums pašam 30 dienu laikā jāizņem personīgā polise. Attiecīgā veidlapa saņemama bankās, slimnīcās vai arī Ontario Hospital Services Commision.

TIKKO SALAULĀJĀTIES?

Tagad jūsu veselības apdrošināšanas polisei jāsedz abi: vīrs un sieva. Paziņojiet par pārmaiņām ģimenes stāvoklī savai darba vietai vai arī, ja abi maksājiet tieši, — komisijai.

MAINĪJĀT DARBA VIETU?

Lai paturētu apdrošinājumu, ievērojiet instrukcijas Hospital Insurance Certificate of Payment 104. veidlapā. Darba devējam jums tā jāiedod, kad atstājat darbu.

Jūsu ONTARIO HOSPITAL INSURANCE plāns

Ontario Hospital Services Commission
Toronto 7, Ontario

Šogad -šana - šana - līgošana

19. jūnijā un 26. jūnijā

ĒRGĻU LIGZDĀ — KALNĀ

(Hockley Valley)

Tuvāka informācija LE 4-0563

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

R. Blaumaņa — KOPOTI RAKSTI, 12 sēj. $48.60
R. Blaumaņa — DRĀMA un KOMĒDIJA, 1120 lp. 12.60
Aspazija — DRĀMA, I 8.60
Aspazija — Lirika, II 8.60
LATVIEŠU TAUTAS TEIKAS un PASAKAS, 3. sēj. à 7.80
LATVIEŠU BALETS, ar krāsu litografijām 9.60
Zeibolta — RAKSTI, 3 sējumi à 3.90
Dostojevska rom. — NOZIEGUMS un SODS, 2 sēj. 7.80

DV GRĀMATNĪCA
491 College St., Toronto 4, Ont.

FRANK VASS BA

ADVOKĀTS - NOTĀRS

263 College ielā, Toronto, (pie Spadina Ave.)

TEL WA 2-6112, 2-6111.

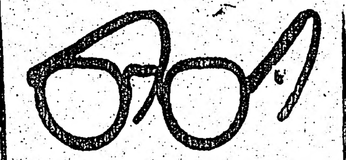

470 College St., Toronto.

WA 1-3924.

OPTIĶIS LUNSKY

PĀRSŪTĀM NAUDU uz LATVIJU.

US $ 10.- pret 9 jauniem rubļiem.

Sūtīšanas izdevumi $ 3.50 līdz $ 35.- pārējām summām 10%

Saņemšana 14—21 dienu laikā.

Sūtījumi apdrošināti.

DV SAINĪŠU NODAĻA, 491 COLLEGE ST., TORONTO 4. ONT.

VISJAUNĀKĀS GRĀMATAS

A. Niedra — INDRĀNES OŠI ŠALC, rom. $4.00
J. Lejiņš — SPĒLMAŅU CILTS, atmiņas $4.50
E. Turkina — LATVIEŠU ANGĻU VĀRDNĪCA 5.70
J. Dravnieka — ANGLISKI - LATVISKA VĀRDNĪCA $5.00
K. Siliņš — MANA DZĪVE, atmiņas $3.90
LĪGO DZIESMAS $0.50
A. Voitkus — AIZ ROŽAINIEM MĀKOŅIEM, rom. $4.00
R. Rīdzinieks — CIRVIS OZOLĀ, skices $4.50
A. Spekke — SENIE DZINTARA CEĻI — $8.50
V. Bērzkalns — LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU VĒSTURE $12.00
T. De Frisa — REMBRANTS $6.80
Gēte — GARA RADINIEKI, rom. $4.40
BĒRNIEM, pielikumā MAZAIS KATECHISMS $1.60
O. Krolls — KARMENA, atmiņas $4.00
Ed. Sināts — LATVIJAS MEŽS RUNĀ, dzeja $2.50
G. Salnais — SĪPOLS UN ORCHIDEJA, rom $8.00
Ed. Dunsdorfs — ZĪLE, apcerējums par Latvijas valsti .. $5.00
PLKV. K. LOBE 70-GADNIEKS $2.50
K. Turkina — LATVIEŠU-ANGĻU VĀRDNĪCA $5.70
P. Karells — BARBAROSSA $7.00
I. Gubiņa — GANDRĪZ KARALIENE, rom. $4.00
I. Šķipsna — AIZ SEPTĪTĀ TILTA, rom. 4.00
A. Eglītis — TREŠAIS ZVANS, skat. strādnieka piezīmes $4.50
Prof. A. Rubulis — LATVIAN LITERATURE $7.00
K. Dziļleja — STARP DIVIEM KRASTIEM, dzeja $4.00
A. Zemdega — BASAM KĀJAM, dzeja $3.20

Dabūjamas

DV GRĀMATNĪCĀ

491 COLLEGE STREET, TORONTO 4, ONT.

(Pasta izdevumiem pieskaitīt 25c.)

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:

Adrese: ....

Mr., Mrs., Miss ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....

.... abonementa uzsākšanai / pagarināšanai
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn., $ 8,50 par 6 mēn., $ 16,00 par gadu.

SAV. VALSTIS sazināties ar:

V. IRBI, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N. Y., 10466.
JĀNI LĀCI, 33 - 27 - 91st. Street, Jackson Hts, 72 N. Y.
A. LĪBIETI, 2528 W. Becher St. Milwaukee 15, Wisc.
J. EZERGAILI, 12102 Miles Ave, Cleveland 5, Ohio.
V. HERMANI - DALY, 368 Heine St., Elgin, Ill.
V. MIĶELSONU, 426 N. Prairie Ave., Kalamazoo, Mich.
V. ZIRNĪTI, 4771 - 3 Mile Rd., N. E., Grand Rapids, Mich. 49-05.
J. KONOPORI, 928 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa., 19 47.
R. Diķi, R. 2, Waverly, Ohio.
J. LAZDIŅŠ, 5530 Indianola Ave., Indianapolis 20. Ind.

KANADĀ:

J. GAILĪTI, 12 Green Meadow Rd., Hamilton, Ont.
Mr. J. ZARIŅŠ — 113 Lanark St., Winnipeg, Man.
H. GREBLI, 85 Maple St., St. Catharines, Ont.
R. EPNERI, 59 Langarth St., E. London, Ont.
J. RONI, 55 Woodward Ave., Brampton, Ont.
M. ĶIVĪTI, 236 First Ave., Ottawa, Ont.
DVF Grāmatnīcu, 72 Queensborough Terrace, London.

ZVIEDRIJĀ:

DV Stokholmas nodaļu, P. O. 220, Stockholm.

VĀCIJĀ:

A. MEŽALS, 44 Münster/Westf., Grevenerstr. 60.

PAVADIET SAVU ATVAĻINĀJUMU PILNVĒRTĪGĀK!

IZVĒLIETIES KĀDU NO ŠĪM GRĀMATĀM!

Aida Niedra un Andrievs Salmiņš — MELNAS PLŪMES PIE SARKANAM LOPAM, stāsti $3.50
P. Dostojevskis — NOZIEGUMS UN SODS, I, II, III $3.90
K. Raudive — DZĪVĪBAS BADS, noveles $4.00
E. Brastiņš — MŪSU DIEVESTĪBAS TŪKSTOŠGADĪGĀ APKAROŠANA $2.40
E. Freimanis — DUMPJU DŪDAS, dzejoļi $2.80
J. Miesnieks — VĪZIJAS un ĪSTENĪBA, dzejoļi $3.00
N. Lečmanis — ZVAIGZNE LOGĀ, dzejoļi $1.50
A. Nebolsa — LAIKMETA DRUPAS $3.00
V. Cīka un A. Šmits — ZELTS, SUDRABS, BRONZA — latviešu olimpieši $4.50
A. Rasa — NAKTS DRĪZ BŪS PAGĀJUSI, noveles $3.50
Alb. Spoģis — PIRMĀS VIJOLĪTES, dzejoļi $2.50
P. Ziedīņš — TRĪS KOMĒDIJAS $2.50
Fr. Dziesma — LĪVZEME, lirisks tēlojums $4.00
Andr. Eglītis — LĀSTS, dzeja $4.25
K. Kurbads — SILU SALKAS, dzeja $2.80
Ed. Sināts — DZIMTENES ATBLĀZMA, dzeja $3.00
A. Švābe — INTELIĢENTI, romāns $3.80
A. Austriņš — PUSEĻNIEKI, stāsti $3.50
J. Miesnieks — KVIŅĶU KALNS, noveles $4.50
A. Andersone — AUGSIM LATVIJAI (skolas grām.) $1.80
P. Aigars — GĀJIENS UZ TAUTIEŠA NAMU, dzejas $3.20
A. Niedra — LĪGAVA UN SIEVA, romāns $3.80
L. Pērļupe — PUTNS ČAULĀ, stāsti $3.80
T. Zeltiņš — TILTU ATJAUNOTĀJI, romāns $4.80
E. Kore — JĀŅU VAINAGS, stāsti un noveles $3.80
A. Vilnis — RĀJIENS SIRDĪ, dzejas $3.20
A. P. Mierkalns — JAUNATDZIMŠANA, dzejoļi $3.50
H. Eigasts — ZVAIGZŅOTĀS NAKTIS, romāns $5.00
Velta Toma — MŪŽĪGĀ SPĒLE, dz. izlase $2.95
Zeibolts Jēkabs — LIKTENIS, romāns $3.90
Zeibolts Jēkabs — BARONS BUNDULS, romāns $3.90
Hilda Vīka — LIELĀ SLĀPE, stāsti $3.00
Valentīns Pelēcis — RIETA, dzejoļi $3.00
Ivanda Kaija — DZINTARZEME, romāns $6.00
Vilis Veldre — DZĪVE PIE JŪRAS, vērojumi $3.80
Aina Kraujiete — ES ESMU VASARA, dzejoļi $3.60
A. H. Tamsāre — VIENA LAULĪBA, romāns $4.00
Verners Tepfers — SENATNEI UN MĀKSLAI, apceres $4.20
Ernests Aistars — AIZA, romāns $3.80
V. Cīka un A. Šmits — SPORTA SMAIDS, fragmenti $3.00
Vilhelmīne Baloža — DZEJU IZLASE $3.50
Ed. Ozoliņš — SVEŠVĀRDU VĀRDNĪCA $5.00
J. Ziemeļnieks — KOPOTAS DZEJAS $7.00
J. Ziemeļnieks — KOPOTI STĀSTI $4.50
Edv. Tūters — PĒDAS SNIEGĀ, dzejoļi $3.00
D. Biskaps — JAUNO SIRŽU LIKTEŅI, atmiņu stāsts $4.80
Fr. Skuja — ZELTA RAKTUVES, vēst. romāns $4.00
JŪLIJS FELDMANIS $3.80
ASPAZIJAS LIRIKA (izlase) $6.00
ASPAZIJAS DRĀMA I daļa $8.60
Latviešu tautas teikas un pasakas II d. $7.80
L. Druva — PA SAULAINAM TEKAM, illustr. izd. $3.50
A. Lūsis — MŪŽĪBA, relig. dzejas antoloģija $3.50
O. Ritums — ABC — ES IZKRĀSOJU (bērniem) [illegible]
A. Rasa — CEĻA MEKLĒTĀJI, [illegible]
E. Ardenss — ROBI PARADIZES VĀRTOS [illegible]
M. Stāraste - Barvika — PINNĪŠU [illegible]
Iru pasaka — ROĶIS UN GOVS [illegible] grāmata $1.75
T. Zeltiņš — ANTIŅŠ AMERIKĀ [illegible] LĪGAVU, rom $4.50
A. Niedra — HOLIVUDAS [illegible], romāns $4.50
J. Jēgere-Freimane — CILVĒKS DOMĀ - DIEVS DARA $4.25
B. Senkēviča — ZIEDOŠAIS ĒRKŠĶIS, stāsti $4.00
G. R. Kurdell — EUROPE'S GREATEST EXODUS, rom. $5.95
Pasūtinot pa pastu, pieskaitīt 25 ¢ pasta izdevumiem.
M. Bukšs — ATMIŅAS UN ATZIŅAS par Latgales kultūru $4.00
M. Bukšs — DIE RUSSIFIZIERUNG IN DEN BALTISCHEN LAENDERN $4.00
M. Bukšs — SKICES UN DOKUMENTI — par Latgales tapšanas laikiem $3.00
H. Laurinoviča — GRYMSTUSOS SALEŅAS $4.00
Fr. Trasuns — FABULAS $3.00
Aleksandrs — NEREDZAMĀ DIVĪZIJA $3.50
Andr. Eglītis — KAD TU ACIS IZSLAUCĪSI, TĒVZEME, dzej. $5.00
J. Kārkliņš — LATVIEŠU PŪCESSPIEĢELIS $7.00
K. Ķezbers — USMAS ZĒNU DĒKAS $2.80
N. Strunke — SVĒTĀ BIRZE $6.00
K. Ķezbers — SAPNIS PAR ROZI, romāns $3.50
A. Lasmanis — CERĪBAS UN VILŠANĀS $4.20
O. Lācis — MĒS UN VIŅAS $3.00
J. Sarma — TĀDA IR DZĪVE $2.50
V. Eglītis — KASTAĻAVOTS, dzeja $2.80
L. Tauns — LAULĪBAS AR PILSĒTU, dzeja $3.00
T. Zeltiņš — TORŅI DAUGAVĀ, stāsti $3.50
V. Toma — DZIĻUMA JĀPARTOP, dzeja $3.00
Edv. Mednis — DVĒSLES DUMPO, romāns $4.00
O. Rūsis — GONERS UN VIŅA BARS, romāns $3.20
P. Klāns — SAFARI $5.70
V. Kārkliņš — KURZEME $3.80
R. Blaumanis — DRĀMA UN KOMĒDIJA $12,60
A. Lūsis — REDZIET, KĀDS CILVĒKS, KĀDS DIEVS $3.25
J. Širmanis — ĢELZIS UN MISIŅŠ $3.80
A. Grīns — TOBAGO $4.50
Morjē — JAMAIKAS KROGUS, romāns $3.60
ARCHĪVS II — sējums — Filozofija un tiesību filozofija $5.00
ARCHĪVS III — sējums — Vēsture un kultūras vēsture $5.00
ARCHĪVS IV — sējums — K. Zariņa piemiņai un dainoloģijai $5.70
J. Rainis — UGUNS UN NAKTS $5.00
Z. Mauriņa — PAR MĪLESTĪBU UN NĀVI, esejas $3.60
A. Michelsons — MŪKSALAS BRĀĻI, romāns $3.80
D. Rogas un S. Cīruļa — ĀBECE — bērniem $1.60
K. Ieviņš — CĪŅA AR SIEVIETI, romāns $4.00
J. Rinks - J. Ošs — LATVJU TAUTAS DEJAS, 1, 2, 3 $3.00
T. Ķeniņš — DZEJNIEKA DZĪVE UN GARS — Liriska svīta 5 daļās soprānam, baritonam, jauktam korim un ērģelēm $2.00
J. Dravnieks — ANGLISKI - LATVISKA vārdnīca $5.00
I. Grebzde — TE NU ES ESMU, romāns $4.00
Zeiboltu Jēkabs — ŪDENS BURBUĻI, romāns
A. Ozols — VIŅA VĀRDI BIJA VARENI, Jēzus māc. $2.50
T. Manns — AVANTURISTA FELIKSA KRULLA ATZĪŠANĀS $4.50
J. Sarma — UPURIS, stāsti un noveles $3.50
J. Jaunsudrabiņš — TĀ MUMS IET, aut. adr, vēstules $4.20
Prāv. St. Mozga — SVĒTO DZĪVE $5.80

DV GRĀMATNĪCĀ, 491 College St., Toronto 4, Ont.

Sestdien, 19. jūnijā

SAULAINES KRĀŠNAJĀ UPES LĪCĪ NOTIKS TRADICIONĀLIE

LĪGO SVĒTKI

AR PĀRSTEIGUMA PROGRAMMU.

Spēlēs GRIĶA deju kapella.

Ieeja bērniem brīva, pieaugušiem $1.50 no personas.

Visa Saulaines territorija sarīkojuma vietā.

Visi laipni aicināti. SAULAINES PĀRVALDE.

Kanadas DV pr-ks R. Epneris (pa labi) pasniedz organizācijas zelta nozīmi Toronto DV sporta kluba pr-kam R. Kadiķim. Vidū otrs ar zelta nozīmi apbalvotais kluba darbinieks A. Grīnbergs. Foto: JAK

APBALVOJUMI UN GODALGOJUMI SPORTISTIEM

Latviešu sporta apvienība Kapelēki[illegible] 11. jūnijā Latvie[illegible] varēja redzēt dau[illegible] bija rīkojusi granīta blokiem būvē[illegible] sportistu mo mājiņu. [illegible] pulcēja [illegible] sarīkojumu [illegible] LSAK pr-dis J. [illegible] pateicoties visiem sportistiem par viņu līdzšinējiem veikumiem, bet jo sevišķi tiem, kas guvuši panākumus starptautiskajā sportā, tā popularizējot Latvijas vārdu citās tautās, īpaši kanadiešu vidū, izcīnot ne vien Kanadas meistartitulus, bet startējot arī Kanadas valstsvienībā pasaules meistarsacīkstēs. Uzrunā J. Ādminis pateicās arī LNAK, kas sportu ne vien atbalstījusi, bet to arī atzinusi par līdzvērtīgi nozīmīgu kultūras, saimnieciskiem un citiem pasākumiem, tāpat DV organizācijai, kas sportam devusi iespējamo atbalstu.

LNAK vicepr-dis T. Kronbergs, apsveicot apvienības un tās ierasties aizkavētā priekšsēža J. Niedras vārdā, sevišķi pievērsās sportam un jaunatnei, norādot, ka sports ir viena no nedaudzajām nozarēm, kas pulcina jaunatni, un ka tieši laikrakstu sporta slejas ir tās, kur visbiežāk un visvairāk atrodami latviešu jauniešu vārdi. Novēlējis labus panākumus arī nākotnē, T. Kronbergs pasniedza LNAK piešķirtos atzinības rakstus sportistiem, kas ar sekmēm startējuši starptautiskā mērogā. Tādus saņēma Kanadas galda tenisa valstsvienības dalībnieces Velta Ādmine un Ženija Marinko-Kāpostiņa, volejbolists Laimonis Eichvalds, svaru cēlējs Alfreds Kārkliņš, volejbolisti Ivars Leja, Andrejs Richters, Jānis Vilmanis un Modris Žulps, pēdējais arī galda tenisā Kanadas izlasē. Atzinības rakstus LNAK piešķīrusi arī izcilajam diskabolam Jurim Pūcem un volejbolistiem Edgaram Richteram un Olģertam Šustiņam, kas sarīkojumā nebija ieradušies, kādēļ saņems tos vēlāk.

Kanadas DV pr-ks R. Epneris pakavējās pie sporta nozīmes vispār un apliecināja, ka DV organizācija to izpratusi, kādēļ sportam vienmēr sniegusi atbalstu un, varbūt, to vēl palielinās. Apsveikuma nobeigumā R. Epneris pasniedza DV CV piešķirtās organizācijas zelta nozīmes izcilajiem DV un Kanadas latviešu sporta darbiniekiem — DV sporta kluba priekšniekam Rūdolfam Kadiķim un futbola sekcijas vadītājam Arnoldam Grīnbergam. Jāpiezīmē, ka Toronto DV sporta klubs šogad atskatās uz [illegible] gadu darbību, un visus šos gadus nenogurstoši kluba vadītāji un sporta organizētāji bijuši R. Kadiķis un A. Grīnbergs.

Sporta saimi vēl apsveica Toronto latviešu kreditsabiedrības pārstāvis J. Grīslis un Latviešu nama akciju sabiedrības valdes pr-dis E. Šķobe. Pēdējais izpelnījās vētrainus aplausus, kad atzina, ka sportisti pelnījuši plašu un modernu sporta zāli saviem nodarbēm un sacensībām, izsakot cerību, ka citu gadu sportisti līdzīgā sarīkojumā jau varēs pulcēties tajā, jo — kā atzina E. Šķobe — šādas pelnītas sporta zāles iegūšana nav pašu sportistu, bet gan visas latviešu sabiedrības uzdevums. Pēc apsveicējiem LSAK pr-dis J. Ādminis pajautrā uzrunā cildināja un pateicās šī vakara saimniecei Mirdzai Kadiķei, kas ar tikai nedaudzām palīdzēm sagatavojusi šo sportistu godināšanas mielastu. „Apprecējusies ar sporta cilvēku," J. Ādminis piebilda, „Mirdza kļuva par darba rīku sporta dzīvē, mazgājot sportistu tērpus un darot daudz citu, un — šodien viņa var atskatīties uz 20 sportam novergotiem gadiem. Tāpat kā viņas vīrs Rūdolfs, kas priekš 20 gadiem Lībekā dibināja pirmo latviešu sporta biedrību, klubu vai ko tamlīdzīgu!"

Sarīkojuma interesantākā daļa bija nodota „ceremonijmeistara" Jāņa Pālena rokās, kuru šodien visi pazīst kā Toronto Dainas koŗa diriģentu, bet kas kādreiz bija arī izcils sporta laukumā — kārtslēkšanā. Iepazīstinājis klātesošos īsumā ar šī vakara goda viesiem, J. Pālens mūsu sporta jaunajai audzei stādīja priekšā uz sarīkojumu atbraukušos neatkarīgās Latvijas laika izcilākos sportistus, no kuriem dažs bija mērojis tālu ceļu, lai būtu še, jauno sportistu un sporta draugu vidū. Pakavējoties pie katra tuvāk un iepazīstinot ar kādreizējiem veikumiem sportā, J. Pālens stādīja priekšā maratonistu, slēpotāju, daiļsidotāju un sporta žurnālistu Eduardu Tūbeli, kam šogad jau 75 gadi, maratonistu un slēpotāju Kārli Bukasu, trīskāršo Latvijas meistaru, maratonistu Kārli Blūmbergu, vieglatlētikas rekordistu un arī citās sporta nozarēs izcilo Valdi Teteri, kas sporto vēl šodien, Latvijas desmitcīņas meistaru Pauli Plīsi un valstsvienības futbolistu Aleksandru Kudrašovu. Visi izpelnījās jūsmīgus suminājumus.

Vakara izlozei Valdis Teteris bija dāvājis savu gleznu, kuru laimēja K. Ozoliņš.

Vtr.

JURIS PŪCE MET DISKU 58,85 m!

Amatieru sporta apvienības (AAU) rīkotajās vieglatlētikas sacīkstēs Longbīčā (Kalifornija) 5. jūnijā latviešu trimdas rekordists diska mešanā — torontietis Juris Pūce, aizstāvot Losandželosas California Striders amerikāņu vieglatlētikas kluba krāsas, diska mešanā sasniedza pasaules klases 58,85 m rezultātu, kopā ar amerikāni Babu Hamprīju dalot 4./5. vietu aiz pasaules rekordista čecha Ludvika Daneka (64,325) un aiz amerikāņiem Džeja Silvestra un Rinka Babkas (60,415). Ar šo pasaules klases rezultātu Juris Pūce par 0,81 m atkal labojis pats savu tikai pirms 7 dienām sasniegto trimdas latviešu rekordu. Liekas, ka 60 m līnijas sasniegšana viņam vairs tikai laika jautājums.

G. Grīslītis

VIEGLATLĒTIKAS SACIKSTES SIDRABENĒ

Uzpostajā Sidrabenes vieglatlētikas laukumā LSAK priekšsēdis ar saviem palīgiem 6. jūnijā vadīja pirmās pavasaŗa vieglatlētiks sacīkstes, kuŗās piedalījās ap 30 jauno un veco sportistu. Rezultāti, kā jau sezonas sākumā, pieticīgi. Lielākā daļa dalībnieku arī nebija sacīkstēm gatavojušies. Labāko rezultātu sasniedza G. Gūtmane, veicot tāllēkšanā 4,72 m.

Atsevišķajās disciplīnās jaunatnei uzvarēja: 60 m skrējienā zēniem — A. Ozoliņš 9,2 sek, 100 m skrējienā zēniem — A. Ozoliņš 14,9 sek., 60 m skrējienā meitenēm — L. Kalniņa 8,5 sek. un augstlēkšanā meitenēm — V. Brūniņa 1,20 m.

Vīriešu sacensībās uzvarēja: 100 m skrējienā — J. Vilmanis 12,0 sek., tāllēkšanā — V. Ziediņš 5,57 m, augstlēkšanā — J. Vilmanis 1,65 m, lodes grūšanā — A. Bergvalds 11,90 m, diska mešanā — A. Bergvalds 34,33 m, šķēpa mešanā — V. Ziediņš 41,54 m un smaguma sviešanā — E. Poltraks 11,69 m.

Sieviešu sacensībās pārākā abās disciplīnās bija Velta Viškere, uzvarot lodes grūšanā ar 9,40 m un diska mešanā ar 26,10 m tālumu.

Ž. Ž.

Ar LNAK atzinības rakstiem apbalvotie sportisti: sēž no kreisās — Ž. Marinko - Kāpostiņa, LNAK vicepr-dis T. Kronbergs, V. Ādmine un M. Žulps; aizmugurē — L. Eichvalds, I. Leja, J. Vilmanis, A. Kārkliņš un A. Richters. Foto: JAK

KĀDA BARGA NOTIKUMA ATSKAŅAS

(Pārnesums no 1. lpp.)

Tallinā, nekā attiecīgo zemju valdības. Taču ir vēl kāds cits maz zināms fakts. Latviešu komūnisti Maskavā jau 1938. gada rudenī saņēmuši rīkojumu sagatavoties attiecīgiem posteņiem okupētajā Latvijā. Vai vācu - krievu kopīgajai politikai Baltijas jūras telpā ir daudz dziļākas saknes, nekā mēs līdz šim esam paraduši domāt? No Lielbritanijas taču Maskava nevarēja gaidīt akceptu Baltijas valstu iznīcināšanai?

Kādēļ Hitlers vēlējās, lai Baltijas vācieši atgriežas Vācijas valsts robežās? Pirmkārt, Vācijas valdību interesēja dzīvais spēks un darba rokas. Otrkārt, lai novērstu nevajadzīgu berzi ar Maskavu pēc tam, kad Baltijas valstis būs okupētas, bija nepieciešams izvākt vācu tautības iedzīvotājus. Treškārt, vācu valsts sekretārs Veiczekers 1939. gada 13. oktobrī devis rīkojumu Vācijas vēsturniekam Šūlenburgam paskaidrot Molotovam par plānoto repatriāciju, ka Vācijai nepieciešams pārņemt poļu zemnieku pamestās lauksaimniecības iekarotajos Polijas apgabalos, šos apgabalus apgādāt ar amatniekiem un intelliģenci. Ceturtkārt, repatriācija bijusi tikai vācu militāro nolūku maskēšanās paskums.

Parakstot ar Kremli neuzbrukšanas paktu, Lielvācija to darīja tikai, lai uz laiku nodrošinātu Pad. savienības neitralitāti un Polijas sadalīšanas projektu. Hitlers jau 1939. gada 18. oktobrī deva ģenerālim Halderam rīkojumu uzlūkot iekaŗotās Polijas territorijas par bazi tālākām vācu armijas operācijām. Taču ne pret Franciju vai Angliju, bet pret komūnistu imperiju. Tas viss gan atklājies tikai pēc kapitulācijas.

No tā secināms, ka Baltijas valstu upurēšana Staļina labā arī bijusi tikai aplinkus solis, lai Vācijai pašai nebūtu jāiznīcina Baltijas valstu neatkarība, kuŗas uzturēšanā Vācija nekad nav bijusi ieinteresēta.

Vācijas sūtņi 1939. gada oktobra sākumā informējuši vācu tautības grupu pārstāvjus Tallinā un Rīgā par Hitlera nodomu repatriēt visus uz Lielvāciju. Tai pašā laikā uz Berlīni devušies citi baltvācu pārstāvji, kur pateikts pavisam nepārprotami, ka citas izejas nav. Starplaikā Latvijā Baltijas vāciešu aprindās izplatījušās baumas, ka sākšoties vāciešu grautiņi. Kur šīs baumas cēlušās, tas vēl tagad neesot noskaidrots. Jāpieņem, ka tās izplatījuši komūnistu aģenti. Arī Igaunijā, bet vācu vidū izcēlusies pānika, kad Igaunijas ūdeņos sākušās padomju flotes demonstrācijas.

Par Baltijas valstīs atstātajiem īpašumiem, uzņēmumiem un vērtībām Vācijas valdība no Latvijas, Igaunijas un Pad. savienības saņēmusi izejvielas, pārtikas produktus un valūtu 264,5 miljonu vācu marku apmērā.

No Baltijas valstīm, sākot ar 1939. gada 15. oktobri līdz 1940. gada 15. jūnijam Vācijā ieceļojuši 93 kuģu transportos 63.840 baltvāciešu. Vēlāk gan Pozenē reģistrēti 61.500 ieceļotāju, — 27.030 vīriešu un 34.479 sieviešu. No tiem 12.868 nākuši no Igaunijas, bet 48.641 no Latvijas. Skaitļu atšķirību starp iebraucējiem Gotenhafenā un vēlāk Pozenes apgabalā reģistrētajiem raksta autors izskaidro ar apstākli, ka ne visi gājuši cauri reģistrācijas sietam. Viena daļa izvairījusies.

Baltijas vāciešiem neesot bijis tiesības apmesties citur, kā tikai Pozenes apgabalā; nav bijis iespējams bez sevišķas valsts iestādes atļaujas pieņemt darbu saimnieciskos pasākumos un arī tādos, kas apkalpo publiku. Tātad, zināma piesardzība.

Beigās autors piezīmē, ka 1945. gadā, bēgot no Pozenes apgabala, Baltijas vācieši smagi cietuši, zaudējot ne vien visu mantu, bet daudziem aizejot bojā. Frontei tuvojoties, Baltijas vāciešus pašus pirmos Polijā pārņēma pānika, jo viņi baidījās no poļu atriebības.

Tāda pēc 20 gadiem izskatās Baltijas vāciešu traģēdija, kuŗas iesākums bija Ribentropa un Molotova vienošanās par Baltijas valstu un Polijas izlaupīšanu un laupījuma sadalīšanu Krievijas un Lielvācijas starpā.

P. A.

Komūnistu roka sniedzas pēc latviešiem

Kā ziņo vietējie Toronto laikraksti sestdienas 12. jūnija, izdevumos, Pad. savienība iesniegusi Kanadas, Rietumvācijas un ASV sūtniecībām Maskavā pieprasījumu 3 latviešu izdošanai un tiesāšanai par kaŗa laika pārkāpumiem. Laikraksta „Telegram" Maskavas līdzstrādnieks P. Vortingtons (Worthington) šo ziņu pasniedz, neminot attiecīgo personu vārdus, kā arī norādot, ka sūtniecības darbinieki to neuzskata par pretsoli divu padomju spiegu izraidīšanai no Kanadas. Tomēr sūtniecību pārsteidz Pad. savienības iestāžu koncentrētā vēršanās pret Kanadu, kā to liecina Kanadas militārā atašeja Maskavā apvainošana huligānismā kādā restorānā, kāda padomju zinātnieka nāve satiksmes negadījumā Kanadā, ukraiņa D. Kupiaka (Kupyak) apvainošana masu slepkavībās kaŗa laikā u. t. t.

Rīta laikraksts „The Globe and Mail" turpretī min arī pieprasīto personu vārdus, kas Kanadā ir Vilovdēlā dzīvojošais H. Puntulis. Rietumvācijā kāds Eichelis un ASV — Maikovskis. Pēc laikraksta ziņām H. Puntulis piedalījies 47 cilvēku nošaušanā Barsuki ciemā 1942. gada janvārī.

Sarunā ar mūsu laikraksta līdzstrādnieku H. Puntulis izteicās, ka viņš šādu vietu nezina un pret sevi vērstos apvainojumus kategoriski noraida. Daļēji komūnistu apvainojumi tomēr nenāk negaidīti, jo viņa divi brāļi un māte vēl joprojām atrodas izsūtījumā Sibirijā, bet sievas piederīgie Latvijā, kuriem daudz palīdzēts ar pārtikas saiņiem. Ir arī ziņas, ka piederīgie pēdējā laikā pratināti čekas iestādēs.

Cik zināms un kā norāda arī vietējie laikraksti, visi agrākie Pad. savienības pieprasījumi līdzīgos gadījumos rietumvalstīs noraidīti ar pamatojumu, ka padomju tiesās nav garantēta tiesiska un demokrātiska apsūdzēto lietu izšķiršana.

Laikraksta „Telegram" 12. jūnija numurā ievietots arī garāks P. Vortingtona raksts „Aiz dzelzs aizkara" par krievu slepenās policijas darbību kopš Jāņa Briesmīgā laikiem 16. gadsimtā. Raksta nobeigumā autors izsakās, ka komūnistiskā slepenā policija ir varas sargātāja, kas apmierināma vienīgi ar asinīm.

R. N.

Politiskais apskats

Kanada netieši un negribot izvērtusies par kaŗa lauku starp Indiju un Pakistanu. Ministru prezidents Šastri Kanadā bija pavadījis tikai divas dienas, kad kādā Otavas laikrakstā parādījās veselu lappusi liels politisks sludinājums, kuŗā Indija apvaino Pakistanu atklātā agresijā abu valstu robežstrīdos. Pakistanas augstais komisārs Kanadā par notikumu informējis ārlietu ministru Mārtinu un apvaicājies, kā izskaidrojams, ka kaut kas tamlīdzīgs parādās presē, tiklīdz Kanadā tā sauktā labas gribas parādīšanas vizītē ieradies Indijas ministru prezidents? Pakistanas augstais komisārs paskaidro, ka ar šādu paņēmienu Indija ļoti neveikli mēģinājusi ievilkt Kanadu abu Tālo Austrumu valstu disputā un ka šāds sludinājums var vienīgi radīt nesaprašanos starp Pakistanu un Kanadu.

★

Tas gan vairs nav nekāds jaunums, bet pagājušās nedēļas nogalē komūnistu Ķīna atkal piedraudēja sūtīt savus brīvprātīgos kaŗot Vietnamā. Pie viena Pekinga piedraudējusi amerikāņiem, ka Vietnamas konflikts var izvērsties jaunā Korejā.

Vašingtona pagaidām Pekingas draudus nopietni vēl neņem un uzskata tos vienīgi par iesākta rituāla turpināšanu Hanojas morāliskai atbalstīšanai.

Šoreiz komūnistu Ķīnas iejaukšanās draudi nāca sakarā ar Vašingtonas paziņojumu, ka tagad daļa Dienvidvietnamā stacionēto amerikāņu kaŗavīru nedarbosies vairs tikai padomdevēju lomās, bet piedalīsies cīņās kā frontes kaŗavīri. To komūnistu Ķīna uzskata par Vietnamas kaŗa kāpināšanu, kas Pekingas uztverē jau tagad pievirzījies draudīgi tuvu Korejas kaŗa stadijai. Komūnistu Ķīna uzsver, ka, Vietnamas konfliktam izvēršoties Korejas tipa kaŗā, prezidenta Džonsona valdība var droši rēķināties ar tādu pašu sakāvi, kādu savā laikā piedzīvoja ģen Makartūrs.

Alžīrijas konference rada nesaskaņas

Pārfrazējot nelaiķa Džordža Orvela vārdus, visas Āzijas un Afrikas valstis ir līdzīgas, tikai citas ir vairāk līdzīgas nekā pārējās.

Šī gada 29. jūnijā Alžīrā sāksies Āzijas un Afrikas valstu konference. Tās programmu, arī Alžīrijas galvaspilsētā, izstrādā 15 valstu komiteja, kas nonākusi nepārvaramā strupceļā.

Komūnistu Ķīna, Alžīrija un Gāna grib panākt lēmumu, kas no piedalīšanās konferencē atturētu Dienvidkoreju, Dienvidvietnamu un Kongo. Tam tikpat krasi pretī nostājas Indija, Maroka un Irāna. Šo valstu pusē būtu viegli dabūt arī Tunēziju. Vai uz konferenci aicināt Malēziju un Pad. savienību? Indonēzija un komūnistu Ķīna atbild ar vienbalsīgu nē. Indonēzija ir tā, kuŗai rūp, lai konferencē savu balsi pret prezidenta Sukarno izdarībām nepaceltu Malēzija. Komūnistu Ķīna savukārt baidās, ka Pad. savienības piedalīšanās varētu Pekingai nozvejot daudz potenciālu piekritēju. Tādēļ ķīnieši, izmantojot savas ģeografijas zināšanas, apgalvo, ka Pad. savienība uz konferenci nevar aicināt vienkāršā iemesla dēļ, ka tā nav Āzijas valsts. Konferencē savu personīgu ierašanos pieteicis Abesīnijas imperātors Heile Selasī, kas ļoti nepatīk kā Āzijas, tā Afrikas radikāļiem. Abesīnijas valdnieks domā, ka visām valstīm gan nepieciešama brīvība, bet ka tai pašā laikā vienai ar otru jāspēj sadzīvot, lai kādas būtu pagātnes attieksmes.

⚬ Francijas valsts galva nenodarbojas ar sportu kā citu valstu galvas. Viņu neinteresē ne golfs, ne makšķerēšana, ne jāšana. Toties Š. de Golls var stundām ilgi pastaigāties savā parkā. „Svaigais gaiss manī ierosina daudz skaistāku domu nekā rakstāmgalds", saka ģenerālis, kuŗu pastaigās reti kad pavada viņa dzīvesbiedre, bet parasti gan vecākā meita un dēls.

Pīrsons apspriežas ar Šastri

Otavā jau vairākas dienas notiek sarunas starp Kanadas ministru prezidentu Pīrsonu un Indijas ministru prezidentu Šastri. Sarunas koncentrējas ap Vietnamas kaŗu, kaut „pa starpām," pie tam publiski, Indijas ministru prezidents mēģina iespraust savu neapmierinātību ar Pakistanu. Ja viņš to darītu no Jaundēli, viss būtu labākā kārtībā, bet tā kā viņš to dara no Otavas, tad runā pretī diplomātiskajam protokolam.

Runājot par Vietnamas kaŗa izbeigšanu nevis militāras uzvaras, bet miermīlīgu sarunu ceļā, abi ministru prezidenti panākuši vienošanos vienā kardinālā jautājumā. Lai sarunas būtu iespējamas, ASV vispirms jāpārtrauc Ziemeļvietnamas bumbošana, pārtraucot to uz ilgāku laiku. Ar dažām dienām, pat dažām nedēļām vien nepietiek.

Pīrsona un Šastri tikšanos Vietnamas kaŗa izbeigšanas jautājumā uzskata tikai par pirmo veselu starptautisku konferenču serijā, kuŗā šī problēma veidos vienu no darba kārtības galvenajiem punktiem.

Tā, piemēram, šī gada 17. jūnijā Londonā sāksies britu kopvalsts ministru prezidentu gadskārtējā konference. Vietnamai tajā piekritīs ievērojama loma, un nebūtu jābrīnās, ja šīs konferences lēmumu rezultātā kļūtu neredzamas Pīrsona un Šastri nule Otavā pieņemtās rezolūcijas.

Šī gada 29. jūnijā Alžīrā sāksies Āzijas un Afrikas valstu konference. Tā noteikti būs daudz vētrainākа nekā gaidāmās sarunas Londonā. Konferences rīkotāji vēl nav izšķīrušies, vai aicināt piedalīties arī tādas valstis kā Dienvidvietnamu, Dienvidkoreju un Kongo. Ja tās aicinās, konferencē būs šķelšanās. Ja tās neaicinās, šķelšanās būs arī tad. Bet tai brīdī, kad Āzijas un Afrikas valstu konference būs iegājusi darbības sliedēs, Vietnamas jautājumam veltīs daudz laika. Spriežot pēc daudzu valstu tagadējās nostājas, iznākumu jau var gandrīz paregot — sarunas Vietnamas problēmas atrisināšanai iespējamas vienīgi pēc ASV spēku izvākšanas.

Kā ministru prezidents Pīrsons, tā Šastri piekrita, ka par Vietnamas kaŗa izbeigšanu nav ko sapņot ātrāk par šī gada rudeni, pēc lietus sezonas izbeigšanās. Šai periodā amerikāņu gaisa uzbrukumi būs laika apstākļu ierobežoti un, no otras puses, komūnistu spēki var cerēt uz vislielākiem panākumiem.